

Khalil Gibran
A Próféta

Almusztafa, a szeretett és kiválasztott, aki olyan volt saját számára, mint a hajnalhasadás, tizenkét évig várt Orphalese városában, hogy megjöjjön hajója és visszavigye őt születése szigetére.

És a tizenkettedik évben, Ielool hetedik napján, az aratás havában felméne a dombra, amely a város falain kívül esett és a tenger felé tekintett; és íme, a köddel látá jöni hajóját.

És kinyíltak szívének kapui és öröme messze szállt, messze, a tenger fölé. És behunyta szemeit és imádkozott lelke csendességében.

De mielőtt leszállt volna a dombról, szomorúság borult reá és szívében így gondolkozott:

– Hogyan mehetnék el békességben, szomorúság nélkül? Nem, sebzetlen lélekkel nem hagyhatom el a várost.

Hosszúak voltak a fájdalom napjai, amelyeket falai között töltöttem, és hosszúak a magány éjszakái; és ugyan ki válhat meg szenvedésétől és magányától sajnálkozás nélkül?

Szellememnek túl sok töredékét szórtam szerte az utcákon és túl sokan vannak vágyakozásom gyermekei, akik mezítelenül bolyonganak e dombok között, és én nem vonulhatok vissza tőlük a fájdalom súlya nélkül.

Nem a ruhámat dobom el, hanem a bőrt, amelyet saját kezeimmel szagगतok.

Nem gondolat az, amit magam mögött hagyok, hanem egy szív, amely megédesült az éhségben és szomjúságban.

És mégsem maradhatok tovább.

A tenger, amely mindeneket hívogat, most engem is hív és hajóra kell szállnom.

Mert maradni, bár az órák lángolnak az éjben, annyi lenne, mint megfagyni, kristályosodni, formába záratni.

Szívesen magammal vinném mindazt, ami itt van. De hogyan tehetném ezt?

A hang nem viheti magával a nyelvet és ajkat, amely szárnyat adott neki. Egyedül kell szállnia az éterben.

És egyedül, fészket elhagyva szárnyal a sas, át a napon.

Amikor pedig elérte a dombok alját, visszafordult a tenger felé és látta, mint közeledik hajója a kikötő felé és a hajó orrában állnak a tengerészek, szülőföldjének fiai.

És lelke kiáltott hozzájuk és mondá:

– Ősi anyám fiai, az ár lovagjai, ti,

mily gyakran hajóztatok álmomban! És most ébrenlétemben jöttetek, az ébrenlétben, amely csak mélyebb álmom.

Kész vagyok menni, vágyam vitorlái ki vannak tárva a szélnek.

Csak egy lélegzetet veszek még e csendes légben, csak egy szerető pillantást hadd vetek még vissza,

és azután közöttetek állok majd, tengerjáró a tengerjárók között.

Te pedig, végtelen tenger, szunnyadó anya,

te, aki a vizek és folyamok békessége és szabadsága vagy,

csak még egy kanyart hadd tegyen e folyam, csak még egy dalt hadd mormoljon a völgyön át,

s akkor megtérek hozzád, határtalan csepp a határtalan óceánba.

És amint ment, messziről látta, hogy a férfiak és nők odahagyják földjeiket és szülleiket és sietnek a város kapui felé.

És hallotta a hangjukat, amint az ő nevét említik és kiáltoznak egymásnak rétről rétre, hírül adva a hajó érkezését.

Ő pedig így szólott magában:

– A búcsú napja az aratás napja legyen-é?

És mondják-e majd azt, hogy az alkonyom valójában a hajnalom volt?

És mit adjak annak, aki odahagyta ekevasát a mezsgye közepén, vagy annak, aki megál-
lította szőlőprésének kerekét?

Legyen-e a szívem fa, gyümölcsökkel terhes, hogy szedhessek és adhassak róla nekik?

És felbuzogjanak-é vágyaim, miként egy forrás, hogy megtölthessem kelyheiket?

Hárfa vagyok-e én, hogy megérintessen a Hatalmas keze, avagy fuvola, hogy lehelete
átjárhasson rajtam?

A csöndek keresője vagyok-e én, és mely kincset találtam a hallgatásban, amit bizoda-
lommal szerteoszthatnék?

Ha ez a nap az aratásom napja, vajon milyen földeken vettem el a magot és mily elfe-
ledett évszakokban?

Ha ez valóban az az óra, amelyben fölemelhetem lámpásomat, nem az én lángom az,
amely benne ég.

Üresen és sötéten fogom felemelni lámpásomat,

és az Éj Örzője fogja azt megtölteni olajjal és Ő is fogja meggyújtani.

Mindezeket szóval mondá, de szívében sok maradt elmondatlanul. Mert ő maga sem
mondhatá ki mélyebb titkait.

És amint belépett a városba, a nép elébe jött és egy emberként kiáltoztak felé.

És a város vénei odaálltak elé és így szóltak:

– Ne menj még el mitőlünk!

Te voltál a déli verőfény a mi szürkületünkben és ifjúságod álmodnivaló álmokkal aján-
dékozott meg bennünket.

Nem vagy közöttünk idegen, sem pedig vendég, hanem a fiunk vagy, akit mélységesen
szeretünk.

Ne hagyj még, hogy szemeink éhezzenek arculatod látását.

És a papok és papnők így szólottak hozzá:

– Ne hagyj, hogy most a tenger hullámai elválasszanak bennünket, és hogy az évek,
amelyeket közöttünk töltöttél, emlékké váljanak.

Mint szellem jártál miközöttünk és árnyékok fényesség volt orcáinkon.

Nagyon szerettünk téged. Ám szóval volt a szeretetünk és fátyolokkal fátyolozott.

De most hangosan kiált hozzád és fel akarja magát fedni előtted.

Mert mindig úgy volt az, hogy a szeretet nem ismeri saját mélységét, amíg a válás órája
nem közeleg.

És jöttek mások is és könyörögtek neki. De ő nem felelt. Csak lehajtotta fejét; és akik
közel álltak hozzá, látták, hogy könnyei a mellére hullanak.

És ő és a nép a templom előtti térre vonultak.

És a szentélyből kijött egy asszony, akit Almitrának hívtak. Ez az asszony pedig látnoknő
volt.

És ő nagy gyöngédséggel nézett Almitrára, mert ez az asszony volt az első, aki felkereste
őt és hitt őbenne, amidőn még csak egy napja volt a városban.

És az asszony üdvözlé őt, mondván:

– Isten prófétája, aki a legmagasabbat keresed, sokáig fürkészted a messzeségeket, hajódat keresvén.

És most megjött a hajód és néked menned kell.

Mélységesen vágyódsz emlékeid földje és nagy vágyaid lakóhelye után; és szeretetünk nem köthet meg, sem szükségünk nem tarthatnak vissza.

De íme, kérünk, szólj mihozzánk, mielőtt elhagynál bennünket, és adj nekünk az igazságaidból.

És mi továbbadjuk őket gyermekeinknek és amazok az ő gyermekeiknek, és így nem semmisülhetnek meg.

Magányosan örködtél napjaink felett és éberen hallgattad, mint sírunk és nevetünk álmainkban.

Most tehát fedjél fel bennünket önmagunk előtt és mondj el mindent, ami megnyilvánított előtted arról, ami a születés és a halál között van.

És ő válaszolt, mondván:

– Orphalese népe, mi másról is beszélhetnék, mint arról, ami éppen most mozdul meg a lelketekben?

És Almitra szólt:

– Beszélj nekünk a szeretetről!

És ő felemelte fejét és a népre tekintett és nagy csendesség borult rájuk. Ő pedig messze csengő hangon szólott:

– Ha hív a szeretet, kövessétek őt,
bár útjai kemények és meredekek.

És ha betakar a szárnyaival, engedelmeskedjete néki,
bár a kard, amely szárnyai közt rejtőzik, sebet üthet rajtatok.

És ha szól hozzátok, higgyete neki,
bár a hangja talán összetöri álmaitokat, miként az északi szél elpusztítja a kerteket.

Mert miként a szeretet megkoronáz, úgy keresztre is feszít benneteket. Miként ő a növekedések miatt vagy, úgy meg is fog nyesni titeket.

Miként felemelkedik a magasságaitokig, hogy megsímogassa leggyengébb ágaitokat, amelyek a napsütésben remegnek,

úgy le fog hatolni a gyökereitekig és megrázza azokat földjük biztonságában.

Mint a búzakévé, összegyűjt magának.

Kicsépel, hogy mezítelenek legyetek.

Megszítál, hogy megszabadítson a pelyvától.

Addig öröl, amíg fehérek nem lesztek.

Megdagaszt, amíg formálhatókká váltok;

és akkor átad benneteket szent tűzének, hogy szentelt kenyér váljék belőletek Isten szentséges ünnepére.

Mindezeket megcselekszi majd a szeretet véletek, azért, hogy megismerjétek szívetek rejtelmét és hogy e megismerésben az Élet szívének részeivé legyetek.

De ha félelmeitek közepette csak a szeretet békéjét és gyönyörét keresnétek,

akkor jobb lenne, ha mezítelenségeteket eltakarva elhagynátok a szeretet cséplőcsűrét,
és elmennétek az évszaknélküli világba, ahol kacagni fogtok, de nem minden kacagásotokkal, és ahol sírni fogtok, de nem hullatjátok majd el minden könnyeteket.

A szeretet csupán önmagát adja és nem vesz el semmit, csupán önmagából.

A szeretet nem birtokol, de ő sem birtokolható;

mert a szeretet elegendő – a szeretetnek.

Ha szerettek, nem kellene azt mondanotok: ‘Isten a szívemben van’, inkább mondjátok ezt: ‘Íme, Isten szívében vagyok’.

És ne gondoljátok, hogy igazgathatjátok a szeretet útját, mert a szeretet, ha érdemesnek tart reá, igazgatja majd a ti útjaitokat.

A szeretetnek nincs más vágya, mint hogy önmagát beteljesítse.

De ha szerettek és szükségképpen vágyaitok vannak, íme ezek legyenek a vágyaitok:

Óhajtsatok felolvadni és olyanná válni, mint a futó patak, amely dalát dúdolja az éjszakában.

Kívánjátok megismerni a túlságos gyöngédség kínját.

Megsebezteni a szeretet megismerése által;

és készségesen, örömmel hullatni véretek.

Hajnalban ébredni szárnyaló szívvel és hálát adni, hogy megérhettétek a szeretet új napját;

megpihenni délidőben és elmélkedni a szeretet révületén;

hálatalten térni haza estenden;

és akkor elaludni imádsággal szívetekben, amelyet szeretteitekért imádkoztok és ajkatokon a dicséret dalával.

És ekkor ismét Almitra szólott:

– Beszélj nekünk a házasságról, Mester!

És ő válaszolt, mondván:

– Egymásnak születtetek és együtt lesztek örökkön örökké.

Együtt lesztek akkor is, amikor a halál fehér szárnya szétszórja napjaitokat.

Sőt, együtt lesztek Isten hallgatag emlékezetében is.

De tartsatok szüneteket az együttlétetekben.

És hagyjátok az ég szeleit táncolni tiközöttetek.

Szeressétek egymást, de ne csináljatok a szeretetből köteléket:

hadd legyen az inkább mozgó tenger lelketek partjai között.

Töltsétek meg egymás kelyhét, de ne igyatok egy kehelyből.

Adjatok egymásnak a kenyeretekből, de ne egyetek ugyanabból a cipóból.

Daloljatok és táncoljatok együtt, de legyetek mégis egyedül,

miként a lant húrjai is egyedül vannak, bár egy muzsikára rezdülnek.

Adjatok oda szíveteket, de ne egymás őrizetébe.

Mert egyedül az Élet keze tarthatja a ti szíveteket.

És álljatok együtt, de ne túlságosan közel egymáshoz:

mert a templom oszlopai is külön állanak,

és a tölgyfa, meg a ciprus sem nő egymás árnyékában.

És egy asszony, aki gyermeket tartott kebelén, szólott:

– Beszélj nekünk a gyermekekről!

És ő mondá:

– A ti gyermekeitek nem a ti gyermekeitek!

Ők az önmaga után vágyódó Élet fiai és leányai.

Általatosok jönnek létre, de nem titőletek,

és bár véletek vannak, nem a tiéitek.

Szeretetet adhattok nekik, de nem a gondolataitokat,

mivelhog saját gondolataik vannak.

Istápolhatjátok a testüket, de a lelküket nem,

mert az ő lelkük a holnap házában lakozik, ahová ti nem látogathattok el még álmai-
tokban sem.

Igyekezhettek, hogy olyanok legyetek, mint ők, de ne akarjátok őket olyanokká tenni,
amilyenek ti vagytok.

Mert az élet nem halad visszafelé és nem maradoz el a tegnapián.

Ti íjak vagytok, amelyekről gyermekeitek, mint élő nyílveszők pattannak ki.

Az Íjász látja a célt a végtelenség útján és meghajlít benneteket hatalmával, hogy nyilai
gyorsan és messzire szálljanak.

Szolgálja a ti hajlásotok az Íjász kezében a boldogságot;

mert amiként szereti az elrepülő nyilat, úgy szereti Ő az íjat is, amely helyben marad.

És szólt egy gazdag ember:

– Beszélj nekünk az adakozásról!

És ő válaszolt:

– Keveset adtok, ha csak a tulajdonotokból adtok.

Csak ha önmagatokból adtok, akkor adtok igazán.

Mert mi mások is a tulajdonaitok, mint dolgok, amelyeket tartogattok és megőriz-tek,
mert féltetek a holnap szükségétől?

És a holnap, mit fog hozni a holnap a túlon túl óvatos kutyának, amelyik csontokat ás el
a nyomtalan homokba, amint követi a szent város felé haladó zarándokokat?

És mi a szükségtől való félelem, ha nem a szükség maga?

Vajon a szomjúságtól való félelem, amikor pedig telve van kutatok, nem maga-é az olt-
hatatlan szomjúság?

Vannak, akik keveset adnak a sokból, ami az övék és csak az elismerés kedvéért adják,
s ez a rejtett vágyuk egészségtelenné teszi adományukat.

És itt vannak azok, akiknek csak kevés jutott, de mindent odaadnak.

Ezek az életnek és az élet bőkezűségének hívői és kincsesládájuk sohasem üres.

És vannak olyanok, akik örömmel adnak és ez az öröm a jutalmuk.

És vannak olyanok, akik fájdalommal adnak és ez a fájdalom a keresztségük.

És vannak, akik adnak, de nem ismernek fájdalmat, adván és nem keresnek örömet
benne, sem nem azért adnak, mert mérlegelik az erényt;

ezek úgy adnak, mint ahogy ama völgyben ott a mirtusz leheli ki illatát a térbe.

Isten szól ezek jótettei által és szemükből Ő mosolyog le a világra.

Jó az, adni, ha kérnek, de jobb adni kéretlenül, adni megértésből;

és a bőkezűnek találnia olyant, akinek adhat, nagyobb öröm, mint maga az adás.

És van-e olyan dolog, amit megtarthatnátok?

Mindenetek, amitek van, egy napon odaadatik;

ezért most adjatok, hogy az adakozás időszaka a tiétek legyen, ne pedig az örököseiteké. Gyakran mondjátok: 'Hiszen adnék én, de csak az arra érdemeseknek!'

Gyümölcsöseitekben a fák nem így vélekednek, sem a nyájak a legelőkön.

Ők adnak, hogy élhessenek, mert megtartani annyi, mint elpusztulni.

Bizony, aki megérdemelte, hogy megérje a nappalt és az éjszakát, érdemes mindenre, amit ti adhattok.

És az, aki megérdemelte, hogy az élet óceánjából igyék, megérdemli azt is, hogy megmeríthesse poharát a ti kis csermelyetekben.

És lehet-e annál nagyobb érdem, mint ha valaki bír az elfogadás bátorságával, bizodal-mával és bizony mondom, irgalmával is?

És kik vagytok ti, hogy az emberek felszaggassák elöttetek keblüket és letépják a fátylat büszkeségükről, hogy meztelenül láthassátok az érdemüket és elfogódás nélkül az önérze-tüket?

Arra vigyázzatok, hogy ti legyetek érdemesek arra, hogy adakozókká és az irgalom esz-közévé lehessetek.

Mert valójában az élet az, ami ad az életnek – ti pedig, akik azt gondoljátok; hogy adtok, csupán csak tanuk vagytok.

És ti, akik kaptok – hiszen valamennyien elfogadók vagytok – ne vegyétek fel a hála terhét, nehogy jármot rakjatok magatokra és azokra, akik adnak néktek.

Inkább emelkedjete az adakozóval együtt az ő adományain, mintha szárnyak lennének;

mert ha túlságosan észben tartjátok adósságotokat, akkor kételkedtek annak nagylel-kűségében, akinek pedig anyja a tárt-szívű föld és apja maga az Isten.

És ekkor egy öregember, akinek kocsmája volt, így szólt:

– Beszélj nekünk az evésről és az ivásról!

És ő mondá:

– Bár élhetnétek a föld illatából, vagy mint a légi növényt, a napfény tartana fenn.

De mivel ölnötök kell, hogy ehessetek és az újszülöttet meg kell rabolnotok anyja tejétől, hogy szomjaitokat elolthassátok, tegyétek ezt az imádat tettévé,

és legyen az asztalotok oltár, amelyen feláldoztatnak az erdő és mező ártatlanjai azért, ami még tisztább és még ártatlanabb az emberben.

Ha állatot öltök, így szóljatok hozzá szívetekben:

'Ugyanaz a hatalom, amellyel most megöllek, engem is megöl és engem is elfogyaszt.

Mert a törvény, amely a kezemre adott, engem is egy hatalmasabb kézre ad.

A te véred és az enyém nem más, mint a nedű, amely táplálja a mennyek fáját.'

És ha almát morzsoltok fogaitok között, eképpen szóljatok hozzá szívetekben:

'Magvaidd éljenek tovább testemben,

és holnapi rügyeid virágozzanak szívemben,

és illatod legyen a leheletem,

és együtt örvendezzünk minden évszakban.'

Ősszel pedig, ha szüretelitek szölleiteket, hogy bort préseljete, mondjátok ezt szíveitek-ben:

'Én is szőlőskert vagyok és gyümölcsöm betakaríttatik a prés számára,

és miként az új bor, megtartatom örök tartályokban.'

És télen, ha lefejtitek a bort, fakadjon szívetekben dal minden pohárnyiért;

s e dalban emlékezzetek meg az őszi napokról, a szőlőskertről és a borprésről.

Aztán egy szántóvető szólott:

– Beszélj nekünk a munkáról!

És ő válaszolt, mondván:

– Ti azért dolgoztok, hogy lépést tudjatok tartani a földdel és a föld lelkével.

Mert a dologtalan idegen lesz az évszakok számára és ki fog lépni az élet menetéből, amely méltósággal és büszke engedékenységgel halad a végtelen felé.

Midőn dolgoztok, olyanok vagytok, mint a fuvola, amelynek szívéen át az órák suttozása muzsikává válik.

Vajon közületek ki szeretne néma, hallgatag nádszál lenni, amikor minden más együtt énekel?

Mindig azt mondták néktek, hogy a munka átok és a dolog szerencsétlenség.

De én azt mondom néktek, ha dolgoztok, megvalósítjátok a Föld legtávolabbi álmait, amelyek megvalósítása reátok bízott, amikor ez az álom megszületett,

és ha állandóan munkálkodtok, voltaképpen az életet szeretitek,

munkával szeretni az életet pedig annyi, mint ismerni az élet legbensőbb titkait.

De ha kínjaitok közepette megpróbáltatásnak mondjátok a születést, és hogy a hús terhe átok, amely a homlokotokra van írva, akkor azt felelem: csupán arcotok verejtéke moshatja te azt, ami írva van.

Azt is mondták néktek, hogy az élet sötétség és megfáradottságokban azt visszhangoztatok, amit a megfáradottak mondtak.

És én azt mondom néktek, az élet valóban sötétség mindaddig, amíg keresés nincs, és minden keresés vak ott, ahol nincs tudás.

És minden tudás hiábavaló ott, ahol nincsen munka,

és minden munka üres, ha nincsen véle szeretet;

ha pedig szeretettel munkálkodtok, önmagatokhoz kötözték magatokat, és egymáshoz és Istenhez.

És mit jelent az, hogy szeretettel munkálkodjatok?

Ezt jelenti: szódd a szöveget a szívedből vett szálakkal, mintha szerelmesed ölténé majd magára.

Ezt jelenti: építsd a házat olyan szeretettel, mintha szerelmesed lakoznék majd benne.

Ezt jelenti: vesd a magot gyöngédséggel és arass örvendezve, mintha szerelmesed élvezné majd gyümölcsét.

Ezt jelenti: tölts meg mindent, amit megalkotsz, a benned lévő szellem leheletével, és tudd, hogy az áldott elköltözöttek körülötted állnak és figyelnek téged.

Gyakran hallottam, hogy mondtátok, mintha álomban beszélnétek:

‘Az, aki márványt farag és megtalálja lelke formáját a kőben, nemesebb annál, aki a földet szántja.

És aki megragadja a szivárványt és ember-formában vászonra simítja, több, mint aki lábaink saruját készíti.’

De én mondom néktek, nem álomban, hanem a dél túl-éberségében, hogy a szél nem szól édesebben az óriási tölgyekhez, mint az összes fűszálak legkisebbikéhez;

és csak az nagy, aki a szél hangjából dalt teremt, amelyet édesebbé tesz a szeretete.

A munka láthatóvá vált szeretet.

És ha nem tudtok szeretettel, hanem csak kedvetlenül dolgozni, jobb lenne, ha abbahagynátok munkátokat, kiülnétek a templom kapujába és alamizsnát fogadnátok el azoktól, akik örömmel dolgoznak.

Mert ha közönnyel süttök kenyeret, keserű kenyér lesz az és csak félig csillapítja az

ember éhségét.

S ha nem szívesen préselitek a szőlőt, kedvetlenségetek mérget fakaszt a borban.

És bár úgy énekeltek is, mint az angyalok, de nem szeretitek az éneket, megsüketítitek az ember fülét, hogy nem hallja a nappal és az éjszaka hangjait.

Aztán egy asszony szólt:

– Beszélj nekünk az örömről és a bánatról!

És ő így felelt:

– Az örömtök a bánatotok is, amely levetette álarcát.

És a forrás, amelyből kacajotok fakadt, gyakran könnyeitekkel volt tele.

De hogyan is lehetne másképpen?

Minél mélyebbre ás a bánat a lényetekbe, annál több örömet tudtok befogadni.

Vajon a pohár, amelyből borotokat isszátok, nem ugyanaz a pohár-é, mint amely a faze-
kas kemencéjében égett?

És vajon a lant, amely vigasztalja lelketeket, nem ugyanaz a fa-é, mint amely késsel
vájatott ki?

Ha örvendeztek, tekintetek mélyen szívetekbe és meglátjátok, hogy csupán az szerez
néktek örömet, ami bánatot is okozott.

Ha pedig bánatosak vagytok, nézzetek ismét a szívetekbe és meglátjátok, hogy voltaké-
pen azért sírtok, ami gyönyörűségetek is volt.

Néhányan azt mondják: ‘Az öröm nagyobb, mint a bánat!’, mások pedig: ‘Nem, a bánat
nagyobb!’

De én mondom néktek, az öröm és a bánat elválaszthatatlanok.

Együtt jönnek, s midőn az egyik véletek ül az asztalnál, a másik, tudjátok meg, ágyatok-
ban aluszik.

Valóban, úgy függök öröm és bánat közt, mint a mérleg nyelve.

Csak amikor üresek vagytok, akkor álltok kiegyensúlyozottan.

Ha a kincstárnok felemel benneteket, hogy megmérje aranyát és ezüstjét, akkor nő, vagy
csökken az örömtök, vagy a bánatotok.

Akkor egy kőműves lépett elő és mondá:

– Beszélj nekünk a házakról!

És ő felelt, szólván:

– Építsetek a képzeletetekből lugast a vadonban, mielőtt házat építenétek a város falain
belül.

Mert amint néktek haza kell térnetek szürkületkor, ugyanúgy a bennetek lévő távoli és
magányos vándornak is meg kell térnie.

A házatok csak a ti nagyobb testetek.

Kiterjed a napfényben és alszik az éjszaka csendjében; és ő sem álomtalan. Nem álmo-
dik-e a házatok? És álmában nem hagyja-é el a várost a lugasért, a dombtetőért?

Szeretném a házaitokat kezembe gyűjteni, hogy mint a magvető, szerteszórjam erdőn-
mezőn.

Bár a völgyek lennének az utcáitok és a zöld ösvények a sikátorok, hogy szőlőskertek
közt látogathatnátok meg egymást és a föld illatával ruháitokon érkezhetnétek meg egy-
máshoz.

De ezek a dolgok most még nem valósulhatnak meg.

Ősapáitok félelmükben túlságosan összetereltek benneteket és ez a félelem eltart még

egy ideig. A város falai még egy időre elválasztják szíveteket szabad mezőitektől.

És mondjátok meg nékem, Orphalese népe, mi van a házatokban? Mit őrizgettek a zárt ajtók mögött?

Megvan-e a békétek, a csendes ösztönzés, amely megnyilvánítja erőtöket?

Vannak-e emlékeitek, azok a csillogó ívek, amelyek az értelem csúcsait fogják át?

Van-e ott szépség, amely elvezeti szíveteket a kőből és fából faragott holmiktól a szent hegy magaslataira?

Szóljatok, mindez ott található-e házaitekban?

Vagy csupán a kényelem van ott, s a vágy a kényelem, e lopakodó ellenség után, aki előbb úgy lép házatokba, mint vendég, aztán ő lesz a gazda, s végül ő lesz az úr?

Bizony, kegyetlen szelídítők lesz, aki horoggal és korbáccsal bábokká aljasítja magasabb törekvéseiteket.

Bár selymes a keze, a szíve vasból van.

Álomba ringat, de csak hogy ágyatok felett állva kigúnyolhassa a hús méltóságát.

Kicsúfolja egészséges érzékeiteket, s mint törékeny edényeket, bogáncspihe közé teszi azokat.

Bizony mondom, hogy a kényelem vágya megöli a lélek szenvedélyét, s aztán vigyorgva megy a koporsója után.

De ti, a tér gyermekei, ti nyugalomban is nyugtalanok, ti ne essetek a csapdába és ne szelídíttessetek meg.

A ti házatok ne horgony legyen, hanem árbóc.

Ne fénylő hályog legyen, amely a sebet takarja, hanem szemhéj, amely védi a szemet.

Ne csukjátok össze szárnyaitokat, hogy az ajtókon átjárhassatok, sem a fejeteiket le ne hajtsátok, hogy a mennyezetbe ne ütközzetek, se attól ne féljete, hogy ha lélegeztek, megrepesztitek a falakat és azok rátok omlanak.

Ne lakjatok kriptákban, amelyeket a halottak építettek az elevenek számára.

És bár nagyszerű és fényes a házatok, ne őrizze a titkaitokat és ne védje a vágyaitokat.

Mert az, ami határtalan bennetek, az egek hajlékában lakozik, amelynek kapuja a hajnali köd, ablakai pedig az éjszaka dalai és mélységes csöndje.

És a takács mondá:

– Beszélj nekünk a ruhákról!

És ő válaszolt:

– Testetek sok szépségét elrejtí a ruha, de a rútságot nem rejtí el.

S hábár ti a ruhában az elkülönültség szabadságát keresitek, kantár és rablánc válhat belőle.

Bár többet érinthetne a napfény és a szél a testetekből, mint a ruhátokból.

Mert a napfényben az élet lehelete jár, s az élet keze van a szélben.

Vannak közöttetek, akik azt mondják: ‘Az északi szél szőtte a ruhákat, amelyeket viselünk.’

És én mondom néktek: Igen, az északi szél volt az,

de a szégyen volt a szövőszéke, s rajta a fonál a meglazult inak.

És amidőn munkáját befejezte, hahotázott az erdőben.

Ne feledjétek, a szemérem pajzs, amely megvéd a tisztátalanok szemeitől.

És ha nem lesznek többé tisztátalanok, mi más lesz a szemérem, mint bilincs és a lélek bemocskolása?

És ne feledjétek, a föld gyönyörködik mezítelen lábatok érintésében és a szelek vágnak

arra, hogy fűrtjeitekkel játszadozzanak.

És egy kereskedő szólott:

– Beszélj nekünk az adásról és a vételről !

És ő válaszolt és mondá:

– A föld néktek adja gyümölcseit és ti nem fogtok nélkülözni, ha tudjátok, hogyan töltétek meg kezeiteket.

Megelégedést és bőséget csak a föld adományainak kicserélésében találhattok.

De ha a cserének nem a szeretet és a jóságos igazságérzet a mozgatója, némelyeket a kapzsiság, másokat az éhség hatalmába fog juttatni.

Ha ti, a tengerek, földek és szőlőskertek munkásai, találkoztok a piacon a takácsokkal, fazekasokkal és a fűszerek gyűjtőivel,

idézzétek meg a Föld nagy szellemét, hogy jöjjön közétek és szentelne meg a mérlegeiteket és a számadásaitokat, amelyek értéket latolgatnak érték ellenében.

És ne tőrjétek, hogy az üreskezűek, akik csak szavakkal fizetnének munkáitokért, részt vegyenek alkuitokban.

Az ilyeneknek mondjátok ezt:

‘Jöjj velünk a szántóföldre, vagy szállj fivéreinkkel a tengerre és vedd ki hálóidat:

mert a föld s a tenger hozzád is bőkezű lesz, akárcsak mihozzánk.’

És ha jönnek a dalosok táncosok és fuvolások, vásároljatok az ő portékáikból is.

Mert ők is a gyümölcsök és a tömjén gyűjtői és amit ők hoznak, bár álmokból formált legyen is, köntös és élelem a lelketek számára.

És mielőtt otthagyjátok a piacot, gondoskodjatok róla, hogy senki se hagyja el azt üres kézzel.

Mert a Föld nagy szelleme nem alhat békességben a szelek ölén, amíg a legkisebb is közületek ki nem elégítettet.

És akkor megállott előtte a város egyik bírása s így szólott:

– Beszélj nekünk a bűnről és a büntetésről!

És ő válaszolt, mondván:

– Ha szellemetek elbolyong a szelek szárnyán,

akkor ti egymagatokban, őrizetlenül, rosszat cselekedtek másokkal és ezért önmagatokkal is.

És az elkövetett rossz miatt egy ideig meghallgattatás nélkül kell kopogtatnotok az áldottak kapuján.

Isten-énetek olyan, mint az óceán:

örökre beszennyezetlen marad.

És miként az éter, csupán azokat emeli fel, akiknek szárnya van.

Isten-énetek olyan, mint a Nap:

nem ismeri a vakondok útjait és nem keresi a kígyólyukakat.

De Isten-énetek nem egyedül lakozik a lényetekben.

Sok van még bennetek, ami emberi és sok van, ami még nem emberi,

hanem idomtalan törpe, amely, mint az alvajáró, a ködben bolyong, keresve saját felébredését.

Most a bennetek lakozó emberről akarok beszélni.

Mert ő az, és nem Isten-énetek, sem a ködben bolyongó törpe, aki ismeri a bűnt és annak büntetését.

Gyakorta hallottalak benneteket úgy beszélni valakiről, aki rosszat cselekedett, mint hogyha nem is közületek való volna, hanem idegen, aki betolakodott a világotokba.

De én mondom néktek, hogy amint a szent és igaz ember nem emelkedhet fölébe annak, ami a legmagasabb mindegyikötökben,

ugyanúgy a gonosz és gyöngye sem zuhanhat mélyebbre a legalacsonyabbnál, ami szintén bennetek vagyon.

És mint ahogyan egyetlen levél sem sárgulhat meg, csupán az egész fa tudtával, éppúgy a rosszat cselekvő sem bűnözhet valamennyiötök rejtett akarata nélkül.

Zárt menetben haladtok valamennyien Isten-énetek felé.

Ti vagytok az út és a rajta vándorlók is.

És ha egyikötök elbukik, a mögötte jövőkéért bukik el, hogy figyelmeztessen a kőre, amely megbotlaszt.

Bizony, és azok miatt bukik el, akik előtte haladnak, s akik, bár gyorsabb és biztosabb járásúak, nem mozdították el az útból az akadályt.

És íme, ez is, bár a szó súlyosan fekszi meg a szíveteket:

A meggyilkolt is felelős a saját meggyilkoltatásáért,

és a kifosztott sem egészen büntelen saját kifosztatásában.

A becsületes ember nem ártatlan a gazember cselekedeteiben,

és a feddhetetlen kezéhez is tapad valami a gonosztevő tetteiből.

Sőt, a bűnös gyakran áldozata a sértettnek.

És még gyakrabban az elítélt a büntelenek és a vádolatlanok terhének hordozója.

Nem választhatjátok el az igazat a hamistól és a jót a gonosztól;

mert ők együtt állanak a Nap arculata előtt, amiként a fekete fonál szövetik a fehérrel.

És ha a fekete fonál elszakad, a takács megvizsgálja az egész szövetet, sőt megvizsgálja a szövőszéket is.

Ha valamelyikötök ítélőszék elé állítana egy hűtelen asszonyt,

az mérje meg előbb a mérlegen a férj szívét és mértékkel mérje meg annak lelkét is.

És ha valaki megkorbácsolná a sértőt, az tekintsen előbb a sértett szellemébe is.

S ha bárki közületek büntetni akarna az igazságosság nevében, és a rossz fájának tövéhez akarná illeszteni fejszéjét, az tekintsen a fa gyökeréig:

bizony mondom néktek, azt látja ott, hogy a jó és a rossz gyökerei, a gyümölcsözők és a meddők, mind egymásba fonódtak a föld hallgatag szívében.

És ti, bírák, akik igazságosak akartok lenni,

milyen ítéletet mondanátok afelett, aki becsületes a test szerint, de a lelkében tolvaj?

Míly büntetést mérnétek arra, aki a test szerint gyilkolt, de a lélek szerint maga öletett meg?

És hogyan üldöznétek azt, aki a tetteiben hamis és zsarnok,

de a lelkében megbántott és meggyalázott?

És hogyan büntelnétek azokat, akiknek a megbánása máris nagyobb, mint a bűnös cselekedeteik?

Vajon a lelkiismeret furdalása nem az az igazságtétel-é, amelyet ti is szolgálni szeretnétek?

De ti nem sújthatjátok az ártatlan megbánással, sem a bűnös szívéből ki nem törölhetitek azt.

Kéretlenül is kiált az az éjszakában, hogy az emberek felébredjenek és önmagukat szemléljék.

És ti, akik szeretnétek érteni az igazságot, hogyan tehetitek ezt, ha nem néztek meg

minden tettet a világosság teljes fényében?

Csak akkor fogjátok megtudni, hogy a fennen járó és az elbukott egy és ugyanazon ember, aki a félhomályban áll saját törpe-énjének éjszakája és Isten-énjének nappala közt, és hogy a templom sarokköve nem magasabb, mint alapzatának legalacsonyabb köve.

Akkor egy törvénytudó szólott:

– Dehát mire jók akkor a törvényeink, Mester?

És ő válaszolt:

– Ti élvezettel hoztok törvényeket,
de még jobban élvezitek, ha megszegitek azokat.

Mint az óceán partján játszadozó gyerekek, akik nagy kitartással tornyot emelnek a homokból, s aztán nevetve lerombolják.

De amíg építitek homokváraitokat, az óceán mind több homokot hord a partra és amikor leromboljátok tornyaitokat, az óceán véletek kacag.

Bizony, a tenger mindig együtt nevet az ártatlanokkal.

De mi legyen azokkal, akiknek az élet nem tenger és az embercsinálta törvények nem homokból épített tornyok,

akiknek az élet szikla és a törvény a véső, amellyel saját képmásukra akarják azt kifaragni?

Mi legyen a nyomorékkal, aki gyűlöli a táncost?

Mi legyen az ökörral, amely szereti a jármát és a szarvast és az őzet kóbor erdei vadnak tekinti?

Mi legyen a vén kígyóval, amely már nem tudja levedleni bőrét, s ezért minden más lényt mezítelennek és szemérmetlennek nevez?

Hát azzal, aki korán jó a mennyegzőre és jóllakottan és megfáradva továbbáll, mondván: ‘Minden lakoma a törvény áthágása és minden lakmározó törvénytiszogó’?

Mi mást mondhatnék én ezekről, mint hogy ők is a napfényben állanak, de háttal a napnak?

Ezek csak a saját árnyékukat látják és ezek az árnyak az ő törvényeik.

És mi más nékik a Nap, mint árnyékvető?

És mi más a törvény elismerése, mint lehajlás, hogy saját árnyékukat körülrajzolják a földön?

De ti, akik szemben álltok a Nappal, mily földre rajzolt árnyékképek tudnak lekötni benneteket?

Ti, akik a széllal utaztok, milyen szélkakas igazgassa az irányotokat?

Milyen embercsinálta törvény kössön benneteket, ha eltöritek saját jármotokat, de nem töritek azt el senki emberfia börtönajtáján?

Mily törvényeket féljete, ha táncra keltek, de nem botlotok meg senki vasláncában?

És ki állíthat benneteket a törvény elébe, ha bár le is tépíte a ruhátokat, de nem hagyjátok azt senki útjában sem?

Orphalese népe, letompíthatjátok a dobot, meglazíthatjátok a lant húrjait, de ki parancsolhatja meg a pacsirtának, hogy ne daloljon?

És egy szónok mondá:

– Beszélj nekünk a szabadságról !

És ő válaszola, mondván:

– A város kapujában és saját tűzhelyetek előtt láttalak benneteket, amint a földre borulva

imádtátok saját szabadságotokat,

éppen úgy, mint ahogy a rabszolgák megalázzák önmagukat a zsarnok előtt, bár az megöli őket.

Bizony, a templom mélyében és erődeitek árnyékában láttam legszabadabbjaitokat járom- és bilincsként viselni szabadságotokat.

És vérzett a szívem, merthogy csak akkor lehettek szabadok, ha már a szabadságkeresés vágya is zabla lesz a számotokra, és ha megszűntök úgy beszélni a szabadságról, mint célról és beteljesülésről.

Akkor lesztek igazán szabadok, ha napjaitok nem lesznek ugyan gond nélkül valók és éjszakáitokból nem hiányzik majd a szükség és a bánat,

de amikor a dolgok övezik élteteket és ti mégis fölértek emelkedtek, meztelenül és kötetlenül, akkor lesztek szabadok.

És hogyan emelkedhetnétek napjaitok és éjszakáitok fölé, ha csak el nem szaggatjátok láncaitokat, amelyeket értelmetek hajnalán magatok kovácsoltatok még el nem élt délidőtök köré?

A valóságban az, amit ti szabadságnak neveztek, a legerősebb lánc mindezek között, bár a láncszemek csillognak a napon és elvakítják látásotokat.

És mi más volna, mint saját énetek töredéke, amit el szeretnétek vetni, hogy szabadok lehessetek?

Ha van olyan igazságtalan törvény, amelyet el akartok törölni, olyan az, amelyet saját kezetek írt saját homlokotokra.

Nem semmisíthetitek meg sem azáltal, hogy elégetitek a törvénykönyvet, sem azáltal, hogy megmossátok bíraitok homlokát, még ha a tenger vizét mind rájuk zúdítanátok is.

És ha egy zsarnokot akartok ledönteni a trónjáról, előbb gondoskodjatok róla, hogy a trónja, amely a ti lelketekben áll, ledöntessék.

Mert hogyan is uralkodhatnék a zsarnok a szabadok és büszkék felett, hacsak azért nem, mivel azok a szabadságukban zsarnokok és büszkeségükben szégyen vagyón?

És ha egy gondot szeretnétek lerázni, ezt a gondot inkább ti magatok választottátok és nem mások terheltek meg vele.

És ha egy félelmet szeretnétek eloszlatni, a félelem székhelyét saját szívetekben kerestétek, ne pedig annak kezében, akitől féltek.

Bizony, minden dolog a lényetekben kering, félig-meddig mindig összeölelkezve: az, amire áhítoztok és az, amitől rettegtok; a visszataszító és a szeretve értékelt; az, amit kergettek és elérni vágytok, s az, amitől menekülni szeretnétek.

Mindezek bennetek mozognak, mint a fények és árnyékok és párosan tapadnak egymáshoz.

És ha az árny elenyészik és nincs többé, a fény, ami megmarad, árnyéka lesz egy másik fénynek.

S így a szabadságotok, ha elveszti bilincseit, maga is egy nagyobb szabadság bilincsevé lesz.

És a papnő szólt és mondá:

– Beszélj nekünk az értelemről és a szenvedélyről !

És ő válaszolt, mondván:

– Lelketek gyakran csatátér, amelyen értelmetek és ítéletetek harcot vív szenvedélyeitekkel és vágyaitokkal.

Bár lehetnék a lelketekben a béke közvetítője, hogy elemeitek diszharmóniáját, civódását

és versengését egységbe és dalba olvaszthatnám!

De hogyan tehetném ezt, hacsak ti magatok nem lesztek békeközvetítőkké, s hacsak nem szeretitek majd összes önnön-elemeiteket?

Értelmetek és szenvedéletek tengerjáró lelketek kormányrúdjá és vitorláit.

Ha vitorlátok elszakad, vagy kormányrudatok eltörnek, csak hányódtok, vagy mozdulatlanul megálltok a tenger közepén.

Mert az értelem, ha egyedül uralkodik, olyan erő, amely korlátoz; az őrizetlen szenvedély pedig láng, amely önmagát pusztítja el.

Ezért lelketek emelje föl értelmeteket a szenvedély magasságaira, hogy énekelhessen:

és értelmetek irányítsa szenvedéleteket, hogy az naponta átélhesse saját feltámadását, s mint a fönixmadár, szárnyalhasson önnön hamvai fölé.

Szeretném, ha úgy tekintenétek ítélőképességeketek és vágyatokat, mint két szeretett vendéget, aki betér házatokba.

Bizonyára nem tisztelnétek az egyik vendéget a másik rovására; mert aki jobban törődik az egyikkel, elveszíti mindkettőjük szeretetét és bizalmát.

Ha a halmokon a fehér jegenyék árnyékában ültök, osztozván a távoli földek és rétek békességében és derűjében, hadd szólaljon meg a szívetek a csendben: 'Isten pihen az értelemben.'

És ha jön a vihar, hatalmas szelek rázzák az erdőt és dörgés és villámlás nyilvánítja meg a mennyek felségét, hadd mondja szívetek szent borzongással: 'Isten mozdul a szenvedélyben.'

És mivel ti lehelet vagytok Isten légkörében és levél Isten erdejében, ti is pihenjétek az értelemben és mozduljatok a szenvedélyben.

És szólt egy asszony, mondván:

– Beszélj nekünk a fájdalomról!

És ő mondá:

– Fájdalmatok feltöretése héjatoknak, amely bezárja a megértésedeteket.

Amint a gyümölcs magvának is fel kell történnie, hogy a szíve szabadon állhasson a napon, úgy kell néktek is megismernetek a fájdalmat.

Ha szíveteket az élet mindennapos csodáin szüntelen bámulatban tarthatnátok, a fájdalmatokat sem találnátok kevésbé csodálatosnak, mint az örömeiteket;

és elfogadnátok szívetek évszakait, amint elfogadjátok a mezőitek felett elsuhanó évszakokat.

És derűsen virrasztanátok át bánatotok télidejét.

Sok bánatot magatok választottatok.

Ez a keserű orvosság, amellyel a bennetek lakó orvos meggyógyítja beteg éneteiket.

Bízjátok tehát az orvosban és ily módon gyógyszerét csendben és békességben:

mert kezét, bár nehéz és kemény, a Láthatatlan gyöngéd keze vezeti;

s a pohár, amelyet hoz, bár égeti az ajkatokat, olyan agyagból formáltatott, amelyet a Fazekas saját szent könnyeivel nedvesített meg.

És szólt egy férfi, mondván:

– Szólj nekünk az önismeretről!

És ő így felelt:

– Szívetek a csendben ismeri a nappalok és éjszakák titkait.

De fületek hallani vágyik szívetek tudását.

Szeretnétek szavakban is tudni azt, amit gondolatban mindig is tudtatok.

Szeretnétek ujjaitokkal érinteni álmaidok mezítelen testét.

És ez jól is van így.

Lelketek rejtett forrásának fel kell törnie, hogy mormolva a tengerhez futhasson;

és végtelen mélységeitek kincsei ki szeretnének tárulkozni szemeitek előtt.

De ne legyenek mérlegeitek, hogy lemérjétek ismeretlen kincseiteket;

és ne kutassátok tudásotok mélységeit rúddal, vagy mérőónnal.

Mert az Én határtalan és megmérhetetlen tenger.

Ne mondjátok: ‘Megtaláltam az igazságot!’, inkább így szóljatok: ‘Találtam egy igazságot.’

Ne mondjátok: ‘Megtaláltam a Lélek útját!’, hanem inkább: ‘Találkoztam a lélekkel, amely ösvényemen jár!’

Mert a Lélek minden ösvényen jár.

A Lélek nem egyetlen vonalon jár, sem nem növekedik, mint a nádszál.

A Lélek önmagában bontakozik ki, mint a megszámlálhatatlan levelű lótusz.

Egy tanító szólt ekkor:

– Beszélj nekünk a tanításról!

És ő mondá:

– Senki sem tárhat föl előttetek semmi olyat, ami már ne nyugodnék félálomban saját tudásotok pirkadásában.

A tanító, aki a templom árnyékában jár követőivel, nem annyira a bölcsességét adja át nékik, mint inkább a hitét és a szeretetét.

Ha igazán bölcs, nem hív, hogy lépjétek be bölcsességének házába, hanem inkább saját elmétek küszöbére vezet.

A csillagász elmondhatja néktek, hogy ő megérti a teret, de nem adhatja át néktek annak megértését.

A muzikus dalolhat néktek a minden teret betöltő ritmus ütemében, de nem adhat néktek fület, amely felfoghatná ezt a ritmust, vagy hangot, amely visszhangozhatná azt.

És aki a számok tudományában járatos, beszélhet néktek a súlyok és mértékek világáról, de nem vezethet oda benneteket.

Mert az egyik ember látomása nem kölcsönözheti a szárnyát egy másik embernek.

És amiképpen egymagatokban álltok Isten tudatában, ugyanúgy egyedül kell állnotok abban is, amit Istenről tudtok és a földről megértettetek.

És szólt egy ifjú:

– Beszélj nekünk a barátságról!

És ő válaszolván, mondá:

– A barátotok belső szükségleteitek kielégítése.

Ő a földetek, amelyet szeretettel vettek be és hálaadással arattok le.

Ő az asztalotok és a tűzhelyetek.

Mert éhesen mentek hozzá és békét kerestek nála.

Ha barátotok feltárja előttetek véleményét, nem féltek sem a ‘Nem’-től, sem az ‘Igen’-től, amellyel értelmetek válaszol néki.

És amikor ő elhallgatott, szívetek nem szűnik meg hallgatni az ő szívét:

mert a barátságban minden gondolat, minden vágy és minden várakozás szavak nélkül születik és osztatik meg.

Ha búcsúztok barátotoktól, ne búslakodjatok:

mert az, amit a legjobban szerettek benne, talán éppen a távollétében világosodik meg előttetek a legjobban, mint ahogy a hegymászó is jobban látja a hegyet, ha a síkságról nézi.

És ne legyen a barátságnak más célja, mint a szellem elmélyítése.

Mert az olyan szeretet, amely mást is keres, mint saját titkának feltárását, nem szeretet, hanem háló, amelyet kivettek és csak a haszontalant fogjátok meg véle.

És adjátok mindig a legjobbat barátotoknak.

Ha ismernie kell lelketek apályát, ismerje meg dagályát is,

Mert mi a barátotok, ha csak azért keressétek fel, hogy óráitokat agyonüssétek véle?

Eleven órákkal keressétek fel mindig őt.

Mert az ő dolga, hogy hiányaitokat kitöltse, de nem az ürességeteket.

És a barátság édességében legyen kacaj és az örömkön való osztozás.

Mert a kis dolgok harmatában találja meg hajnalát a szív és felüdül benne.

És akkor egy tudós szólt:

– Beszélj nekünk a beszédről!

És ő felelt, mondván:

– Akkor beszéltek, ha megszűntök békességben lenni saját gondolataitokkal;

és ha nem tudtok többé szívetek magányosságában lakozni, ajkaitokon éltek és a hang szórakozássá és időtöltéssé válik.

És a sok beszédekben gondolataitok felét megölitek.

Mert a gondolat a tér szárnyaló madara, amely a szó kalitkájába zárva kitarthatja ugyan szárnyait, de repülni nem tud.

Vannak közöttetek olyanok, akik azért keresik a bőbeszédűeket, mert félnek az egyedül-léttől.

A magány csöndje leleplezi előttük saját mezítelen énjüket és menekülni szeretnének előle.

És vannak olyanok, akik beszélnek és meggondolás nélkül fölfedik az igazságot, amelyet pedig ők maguk sem ismernek.

És vannak, akik magukban hordják az igazságot, de szavakkal el nem mondják.

Az ilyenek kebelében a szellem ritmikus hallgatásban pihen.

Amikor találkoztok barátotokkal az út mentén, vagy a piactéren, a bennetek lévő szellem mozgassa ajkaitokat és az irányítsa nyelveteket.

Szóljon a hang a ti hangotokban az ő füleihez;

mert az ő lelke úgy tartja majd meg a szívetek igazságát, ahogyan emlékezünk a bor ízére is;

amikor a színét már rég elfeledtük és a pohár sincs meg már többé.

És szólt az asztronómus:

– Mester, hát az idő ?

És ő így válaszolt:

– Ti mérni szeretnétek az időt, a mérték nélkül valót, a mérhetetlent.

Órákhoz és évszakokhoz szeretnétek igazítani magatartásotokat, sőt szellemetek haladását is azok szerint irányítanátok.

Szívesen csinálnátok folyamatot az időből és a partján ülve néznétek folyását.

Pedig az, ami időtlen bennetek, tudja jól, hogy az élet időtlen,

és tudja, hogy a tegnap nem más, mint a ma emlékezete, a holnap pedig a ma álma.

És hogy ami bennetek él és szemlélődik, még mindig ama első pillanat határai közt lakozik, amely a csillagokat szétszórta a térbe.

Ugyan melyikötök nem érzi, hogy határtalan a képessége a szeretetre?

És mégis, ki ne érezné, hogy bár ez a szeretet határtalan, mégis lényének középpontjába van befoglalva; és ki ne haladna szerető gondolatról szerető gondolatra, vagy szerető tettekről szerető tettekre?

És vajon az idő nem ugyanolyan osztatlan és lépések nélkül való-e, miként a szeretet?

De ha már gondolkodásokat megkívánja, hogy szakaszok szerint mérjétek az időt, fogja körül minden szakasz az összes többi szakaszt,

és jelenetek emlékezéssel ölelje magához a múltat és vágyakozással a jövőndőt.

És a város véneinek egyike így szólt:

– Beszélj nekünk a jóról és a rosszról!

És ő így felelt:

– Beszélhetek a bennetek lévő jóról, de a rosszról nem.

Mert mi más a rossz, mint valami jó, amit saját éhsége és szomjúsága kínoz?

Bizony mondom néktek, amilyen éhes a jó, még sötét barlangokban is keres táplálékot és amikor szomjúhozik, iszik az még a poshadt vizekből is.

Akkor vagytok jók, amikor egyek vagytok önmagatokkal.

De amikor nem vagytok egyek önmagatokkal, mégsem vagytok rosszak.

Mert egy megosztó véleményű gyülekezet még nem a tolvajok tanyája, az csak megosztott véleményű gyülekezet.

És az evező nélküli hajó talán céltalanul sodródik a veszélyes szirtek között, de mégsem süllyed le a tenger fenekére.

Akkor vagytok jók, amikor önmagatokból iparkodtok adni.

S mégsem vagytok rosszak, amikor önmagatok nyereségét keresitek.

Mert amikor nyereséget kerestek, gyökerek vagytok csupán, amelyek belekapaszkodnak a földbe és szívják emlőit.

Vagy mondhatja-e a gyümölcs a gyökérnek: ‘Légy olyan, mint én, érett és teljes és bőségedből mindig adakozó!?’

Mert a gyümölcsnek az adás a szükséglete, mint ahogy a gyökér szükséglete az elfogadás.

Akkor vagytok jók, amikor teljesen ébren vagytok beszéd közben,

s mégsem vagytok rosszak, amikor alusztok és nyelvetek céltalanul botladozik.

Mert még a botorkáló beszéd is erősíti a gyöngye nyelvet.

Akkor vagytok jók, amikor szilárdan és merész léptekkel haladtok célotok felé.

S mégsem vagytok rosszak, amikor sántikálva mentek feléje.

Mert még a bicegők sem mennek visszafelé.

De ti, akik erősek és gyorsak vagytok, vigyázzatok, hogy ne bicegjetek a béna előtt, azt hívén, hogy ez a jóság.

Számtalan módon vagytok jók és nem vagytok rosszak, amikor nem vagytok jók,

Csupán csak lebzselők és restek vagytok.

Kár, hogy a szarvas nem taníthatja gyorsaságra a teknősbékát!

Óriás-énekek iránti sóvárgásokban van a jóságotok és ez a sóvárgás közös mindnyájatokban.

Némelyikötökben azonban ez a sóvárgás hegyi patak, amely hatalmasan rohan a tengerbe, s magával viszi a domboldalak titkait és az erdők énekét.

Másokban pedig széles folyam, amely fordulatokba és kanyarokba vész és sokáig tart, amíg eléri a tengerpartot.

De aki erősen vágyakozik, ne mondja mégsem annak, aki gyengén vágyakozik: Miért vagy így lassú és tétova?

Mert az igazán jók nem kérdik a mezítelentől: 'Hová lett az öltözéked?', sem az otthon-talantól: 'Mi lett a házaddal?'

Aztán egy papnő szólott:

– Beszélj nekünk az imádkozásról!

És ő felelt, mondván:

– Ti a bajotokban és szükségetekben imádkoztok; bár imádkoznátok örömötök teljességében és bőségetek napjaiban is.

Mert mi más az ima, mint önmagatok kiterjesztése az eleven éterbe?

És ha vigasztalásotokra szolgál, hogy lelketek sötétségét a térbe öntsétek, gyönyörűségek telhet abban is, ha szívetek hajnalát kiáraszthatjátok.

És ha csak sírni tudtok, amikor lelketek imádkozásra hív, addig kellene sarkantyúznia benneteket, amíg kacagva nem érkeztek.

Amikor imádkoztok, fölemelkedtek a légből, s ott találkoztok azokkal, akik ugyanabban az órában imádkoznak, amikor ti és akikkel másképp, mint az imádságban, nem találkozhattok.

Ha tehát e láthatatlan templomba ellátogattok, ne menjetek oda másért, mint az elragadtatásért és az édes, közös áldozatért.

Mert ha csak azért léptek be a templomba, hogy kérjétek, nem kaptok semmit;

és ha azért léptek be, hogy megalázkodjatok, nem fogtok felemeltetni;

vagy még ha azért lépnétek is be, hogy a mások javáért könyörögjétek, nem találtok meghallgatásra.

Elég, ha beléptek a láthatatlan templomba.

Nem taníthatlak meg benneteket arra, hogy miként imádkozzatok szavakkal.

Isten nem hallgat a ti szavaitokra, csak amikor Ő maga ejti ki azokat ajkaitokon át.

És nem taníthatlak meg benneteket a tengerek, az erdők és a hegyek imádságára.

De ti, akik a hegyektől és az erdőktől és a tengerektől születtetek, megtalálhatjátok imájukat saját szívetekben.

És ha figyelték az éjszaka csendjében, meghalljátok őket, amint ezt mondják:

'Istenünk, szárnyas énünk, a te akaratod az, ami akar mibennünk.

A te vágyad az, ami vágyik mibennünk.

A te mohóságod van mibennünk és éjszakáinkat, amelyek a tiéd, legszívesebben nappalokká változtatná, amelyek szintén a tiéd.

Semmit sem kérhetünk tőled, mert te ismered a mi szükségleteinket, még mielőtt azok megszülettek volna mibennünk;

te vagy az, akire szükségünk van; és ha még többet adsz nekünk önmagadból, mindent megadsz nekünk!'

Aztán egy remete jött elébe, aki évente egyszer látogatott be a városba és így szólt:

– Beszélj nekünk a gyönyörőről!

És ő felelt néki, mondván:

– A gyönyör a szabadság éneke,
de nem a szabadság;

vágyaitok virágba szökkenése,
de nem a gyümölcsük;
mélység, amely a magassághoz kiált,
de nem a magasság ő és nem a mélység;
kalitkából kiszabadult madár ő,
de nem a tér egésze.

Bizony, úgy van az, hogy a gyönyör a szabadság éneke.

És bár örvendezve hallanám, hogy egész szívetekkel énekelitek, mégsem szeretném, ha szívetek beléveszne az éneklésbe.

Némelyek a fiataljaitok közül úgy keresik a gyönyört, mintha az volna minden, s ezért elítéltetnek és megdorgáltatnak.

Én nem ítélném el és nem dorgálnám meg őket. Hagynám, hogy keressenek.

Mert meg fogják találni a gyönyört, de nemcsak a gyönyört;

hét nővére van annak, s a legkisebb közöttük is szebb, mint a gyönyör.

Vagy nem hallottátok-e az emberről, aki gyökerek után ásott a földben és kincset talált?

És a véneitek némelyike megbánással emlékezik vissza a gyönyöreire, mintha vétkek volnának, amelyeket ittas állapotban követett el.

Pedig a megbánás elködösíti a lelket, de nem fenyíti meg.

Olyan hálával kellene gyönyöreikre emlékezniük, mint amilyennel egy nyári aratásra emlékeznek.

De ha könnyebbségükre szolgál a megbánás, legyen meg nekik ez a könnyebbségük.

És vannak közöttetek olyanok, akik nem elég fiatalok a keresésre, és nem elég öregek az emlékezésre;

és félve mind a kereséstől, mind az emlékezéstől, menekülnek minden gyönyörtől, hogy el ne hanyagolják szellemüket, vagy ne vétkezzenek ellene.

De nekik éppen ez a tartózkodás a gyönyör.

És így ők is találnak kincset, bár remegő kézzel gyökereket ásnak.

De mondjátok meg nékem, ki az, aki vétkezhet a szellem ellen?

Megérti talán a csalogány az éjszaka csendjét, vagy a szentjánosbogár a csillagokat?

És vajon a lángotok, vagy füstötök teher-é a szélnek?

Azt hiszitek talán, hogy a szellem pocsolya, amit egy bottal is felzavarhattok?

Gyakran, amikor megtagadjátok magatoktól a gyönyört, csak elraktározátok vágyatokat lelketek valamelyik zugába.

De ki tudja, hogy amit ma mintha elhagynátok, nem várakozik-e a holnapra?

Még a testetek is ismeri örökségét és jogos szükségletét és nem hagyja becsapni magát.

A testetek pedig lelketek hárfája,

és rajtatok múlik, hogy édes zenét hoztok-e ki belőle, vagy zűrzavaros hangokat.

És most azt kérdezitek szívetekben: 'Hogyan különböztessük meg a gyönyörben azt, ami jó, attól, ami rossz?'

Menjete a rétjeitekre és a kertjeitekbe, s ott megtanulhatjátok, hogy a méhnek gyönyörűség a virág mézét összegyűjteni,

de a virágnak is gyönyörűség, ha odaadhatja mézét a méhnek.

Mert a méh számára a virág az élet kútfője,

a virág számára pedig a méh a szerelem hírnöke,

és mindkettőjüknek, a méhnek és a virágnak egyaránt, a gyönyör adása és elfogadása szükséglet és elragadtatás.

Orphalese népe, legyetek olyanok a gyönyöreitekben, mint a méhek és a virágok.

És egy költő szólt:

– Beszélj nekünk a szépségről!

És ő így válaszolt:

– Hol kereshetnétek a szépséget és hogyan találhatnátok meg, hacsak nem ő maga az utatok és a vezetőtök?

És hogyan beszélhetnétek róla, hacsak nem ő a beszédetek takácsa?

A szomorúak és a megbántottak azt mondják: ‘A szépség jóságos és szelíd.

Mint a fiatal anya, jár-kél közöttünk, félig-meddig szégyellve dicsőségét.’

És a szenvedélyesek ezt mondják: ‘Nem, a szépség valami hatalmas és félelmetes dolog.

Mint a vihar, megrázza alattunk a földet és felettünk az égboltozatot.’

A megfáradottak és kimerültek azt mondják: ‘A szépség halkán suttogó, és szellemünkben szól hozzánk.

Hangja úgy hódol meg hallgatásunk előtt, mint a gyenge fény, amely remeg az árnyéktól féltében.’

A nyugtalanok azonban ezt mondják: ‘Mi hallottuk kiáltó hangját a hegyekben, s kiáltásai lópatkók lármáját hozták magukkal, szárnyak csattogását és oroszlánok ordítását.’

Estéknként a város őrei ezt mondják: ‘A szépség a hajnallal kél fel keleten.’

És délidőben a munkával vesződők és az utak vándorai ezt mondják: ‘Láttuk, mint hajolt a föld fölé a napnyugta ablakaiból.’

Télen ezt mondják a behavazottak: ‘Eljő, amikor a tavasz szökell a dombokon.’

S a nyár hevén az aratók ezt mondják: ‘Láttuk, mint táncolt az őszi levelekkel, s láttuk haján a hó fuvallatait.’

Mindezeket a dolgokat már elmondtátok a szépségről,

de a valóságban nem órála beszéltetek, hanem kielégítetlen szükségleteitekről.

Pedig a szépség nem szükséglet, hanem elragadtatás.

Nem szomjazó száj az, sem pedig üresen kinyújtott kéz,

hanem inkább lángoló szív és elbűvölt lélek.

Nem a kép, amelyet látni, sem pedig a dal, amit hallani szeretnétek,

hanem inkább olyan kép az, amelyet láttok, bár becsukjátok szemeiteket, és olyan dal, amelyet hallotok, bár bedugjátok füleiteket.

Nem a nedv ő a fa barázdás kérgén, se nem a szárny, amelyhez károm is tartozik,

inkább örök virágba borult kert az és szüntelenül szálldosó angysereg.

Orphalese népe, a szépség az élet, amikor az élet fölfedi szent arcukat.

De ti vagytok az élet és ti vagytok a fátyol is.

A szépség az örökkévalóság, amint egy tükörben önmagát szemléli.

De ti vagytok az örökkévalóság és ti vagytok a tükör is.

És egy öreg pap szólott:

– Beszélj nekünk a vallásról!

És ő mondá:

– Ugyan beszéltem-e néktek ma valami másról?

Vajon nem vallás-e minden cselekedet és minden elmélkedés,

és az is, ami se nem cselekedet, se nem elmélkedés, hanem csodálat és boldog meglepetés, ami felfakad a lélekben még akkor is, amikor a kezek a követ faragják, vagy a szövőszéket hajtják?

Ki választhatná el létét a tetteitől, vagy hitvallását a foglalkozásától?

Ki teregethethné ki maga előtt az óráit, mondván: ‘Ezt az Istennek szánom, ezt pedig magamnak: ezt a lelkemnek, amazt pedig a testemnek.’

Az óráitok szárnyak, amelyek a téren át szálldosnak éntől énig.

Aki úgy viseli az erkölcsiségét, mint a legjobb ruháját, lenne inkább mezítelen.

A szél és a Nap nem fog lyukat tépni a bőrén.

És aki a magaviseletét az erkölcsstan szerint szabja meg, kalitkába zárja énekes madarát.

A legszabadabb ének nem a rudak és drótok mögül jön.

És az, akinek Isten imádása ablak, amit hol kinyit, hol bezár, még nem látogatott el lelkének házába, ahol az ablakok hajnaltól hajnalig mindig nyitva vannak.

A mindennapi élet számotokra a templom és a vallás.

Bármikor léptek be oda, vigyétek magatokkal mindeneteket.

Vigyétek az ekét és az üllőt, a kalapácsot és a lantot,

mindent, amit szükségből, vagy saját gyönyörűségekre készítettetek.

Mert álmodozásokban sem emelkedhettek magasabbra teljesítményeiteknel, sem pedig kudarcaitoknál mélyebbre nem zuhanhattok.

És vigyétek magatokkal minden embert:

mert imádásban nem szárnyalhattok magasabbra reményeiknél, sem kétségbeesésüknel mélyebbre nem alázhatjátok le magatokat.

És ha Istent meg akarjátok ismerni, ne legyetek ezért talányok megfejtőivé.

Inkább nézzetek körül, s ott láthatjátok Őt gyermekeitekkel játszani.

Vagy tekintetek a térbe: ott sétál Ő a fellegeken, a villámlásban kinyújtja karját és az esőben leszáll a magasból.

Meglátjátok: ott mosolyog Ő a virágokban, aztán felkél és a fákból karjaival integet.

Azután ismét Almitra szólott; mondván:

– Most a halálról szeretnék kérdezni téged.

És ő mondá:

– Ti a halál titkát szeretnétek megtudni.

De miképpen találhatnátok meg, hacsak nem az élet szívében keresitek azt?

A bagoly, amelynek éjhez szokott szeme napközben vak, nem fedheti fel a világosság misztériumát.

Ha valóban meg akarjátok látni a halál szellemét; tárjátok szélesre szíveteket az élet teste előtt.

Mert az élet és a halál egy, mint ahogyan egy a folyó és a tenger is.

Reményeitek és vágyaitok mélységében ott rejtőzik csendes tudásotok a túlsó világról;

és miként a hó alatt álmodó magok, szívetek a tavaszról álmodik.

Bízzatok az álmokban, mert bennük van elrejtve az örökkévalósághoz vezető kapu.

Halálfélelmek csak a pásztor reszketése, amikor a király előtt áll, aki kezét tisztességadásként az ő fejére fogja tenni.

Vajon a pásztor, bár remeg, nem örül-e, hogy a király jelét fogja magán viselni?

De vajon nem figyelmeztet-e mégis inkább a remegésre?

Mert mi más a halál, mint hogy meztelenül álltok a szélben és elolvadtok a napon?

És amikor megszűnik a lélegzet, mi más az, mint hogy megszabadul nyugtalan hullámzásától, hogy felemelkedhessék és kiterjeszkedhessék, és minden tehertől mentesen Istent kereshesse?

Csak ha isztok a hallgatás vizéből, akkor fogtok igazán énekelni.

És ha elértétek a hegy csúcsát, akkor kezdtek csak kapaszkodni fölfelé.

S ha majd a föld magának követeli tagjaitokat, akkor kezdtek csak igazán a táncotokba.

És ekkorra este lett.

És Almitra, a látnoknő így szólt:

– Áldott legyen ez a nap és ez a hely, s a te szellemed, amely szólott hozzánk.

És ő így válaszolt:

– Valóban én beszéltem? Nem voltam-e én is csak hallgató?

Aztán lejött a templom lépcsőin és az egész nép követte őt. És elért hajójához és felment a fedélzetre.

És szembefordult a néppel, felemelte hangját és szólott:

– Orphalese népe, a szél távozást parancsol tőletek.

Nékem nem olyan sürgős, mint a szélnek, mégis el kell mennem.

Mi, vándorok, akik mindig a magányosabb utat keressük, sohasem kezdjük ott a napot, ahol az előzőt bevégeztük és nincsen napkelte, amelyik ott találna bennünket, ahol a nap nyugta hagyott.

Még amikor a föld szendereg, mi akkor is úton vagyunk.

Mi a szívós növény magjai vagyunk és érettségünknek és szívünk teljességének idején odaadatunk a szélnek és szétszóratunk.

Rövidek voltak közöttetek napjaim, s még rövidebbek a szavak, amelyeket szólottam.

De ha a hangom elhalna a fületekben és szeretetem eltűnnék az emlékeitek közül, akkor visszatérek hozzátok,

és gazdagabb szívvel és a szellemnek jobban engedelmeskedő ajakkal fogok hozzátok szólni.

Bizony, visszatérek a dagálllyal,

és bár a halál elrejt talán és a nagyobb csend beburkol, mégis újból megkeresem majd az értelmeteket.

És a keresésem nem lesz hiábavaló.

Ha valami is igaz volt abból, amit mondtam, az az igazság tisztább hangon fedi majd fel önmagát előttetek és gondolataitokhoz közelebb álló szavakban.

Engem elvisz a szél, de nem az ürességbe;

és ha ez a nap nem a ti szükségleteitek és az én szeretetem beteljesülésének napja, akkor legyen az ígéret egy másik, eljövendő napig.

Az ember szükségletei változnak, de a szeretete nem, sem pedig az a vágya, hogy a szeretete kielégítse szükségleteit.

Tudjátok meg tehát, hogy vissza fogok térni ama nagyobb csendességből.

A köd, amelyet a hajnal eloszlat, harmatot hagyva a mezőkön, felemelkedik, felhővé

tömörül, s azután esőként hull vissza a földre.

És én sokban hasonlítottam ehhez a ködhöz.

Az éjszaka csendjében utcáitokat jártam és szellemem belépett házaikba,
szíveitek az én szívemben dobogtak, lehetetek az arcomat érte és ismertelek mind-
nyájatokat.

Bizony; ismertem örömtöket és fájdalmatokat és amikor szunnyadtatok, álmaitok az én
álmaim voltak.

Gyakran olyan voltam köztetek, mint a tó a hegyek között.

Visszatükröztem a bennetek lévő csúcokat és a szelíd lejtőket, sőt még gondolataitok és
vágyaitok átvonuló nyájait is.

És csöndességemben elérkeztek hozzám gyermekeitek kacagásának csermelyei és ifjai-
tok sóvárgásának folyói.

És amikor elérték az én mélységemet, a csermelyek és a folyók mégsem szüntek meg
énekelni.

De elért hozzám valami, ami még édesebb, mint a kacagás és még nagyobb, mint a só-
várgás.

A bennetek lévő határtalan volt ez;

az óriási ember, akiben ti csak sejtek és izmok vagytok;

az, akinek énekében minden éneklés csak hangtalan lüktetés.

Ebben az óriási emberben vagytok ti is óriásiak,

és őt szemlélvén benneteket szemléltetek és szerettelek.

Mert elérhet-e a szeretet olyan távolságokba, amelyek ne volnának benne ez óriási gömb-
ben?

Miféle látomások, miféle remények, miféle önteltség szárnyalhatja túl ezt a szárnyalást?

Mint a roppant tölgyfa, amelyet almavirág borít, olyan bennetek az óriási ember.

Hatalmas ereje odaköt a földhöz, illata a térbe emel benneteket és tartóssága folytán
vagytok halhatatlanok.

Azt mondták néktek, hogy akár a lánc, olyan gyöngék vagytok, mint a leggyöngébb lánc-
szemetek.

De ez csak fele az igazságnak. Olyan erősek is vagytok, mint a legerősebb láncszemetek.

Legkisebb tetteitek szerint mérni benneteket annyi, mintha az óceán erejét habjának gyar-
lósága után számítanák.

Bukásaitok után ítélni meg benneteket annyi, mintha az évszakokat állhatatlanságukért
hibáztatnák.

Bizony, ti olyanok vagytok, mint az óceán,

és bár súlyosan megfeneklett hajók várják a dagályt partjaitokon, mégis, akár az
óceán, nem siettethetitek dagályaitokat.

És olyanok is vagytok, mint az évszakok,

bár télidőtökben megtagadjátok tavaszotokat,

a tavasz, bennetek pihenvén, álmosan mosolyog és nem sértődik meg.

Ne gondoljátok; hogy mindezeket azért mondom el, hogy azután így szólhassatok egy-
máshoz: 'Jól megdícsért minket. Csak a jót látta meg bennünk.'

Én csak olyan szavakkal beszélek hozzátok, amit ti is tudtok gondolatban.

És mi más a szóbeli tudás, mint a szótelen tudás árnyéka?

A ti gondolataitok és az én szavaim hullámok egy lepecsételt emlékezetből, amely teg-
napjaink feljegyzéseit őrzi,

és ama régi napokét, amikor a föld még sem bennünket nem ismert, sem önmagát,

és az éjszakákét, amikor a földet még nem kavarta föl a zűrzavar.

Bölcs emberek látogattak el hozzátok, hogy bölcsességükből adjanak néktek. Én azért jöttem, hogy elvigyek magammal a bölcsességeitekből:

és lám, megtaláltam azt, ami nagyobb a bölcsességnél.

Egy lángoló szellemet bennetek, amely önmagától egyre gyarapodik,

mialatt ti, nem is ügyelve gyarapodására, napjaitok sorvadását siratjátok.

Az életet kereső élet ez a testetekben, amelyek félnek a sírtól.

Itt nincsenek sírok.

Ezek a hegyek és síkságok bölcső és lépcső.

Amikor csak elmentek a mező mellett, ahová őseiteket helyeztétok, nézzétek jól meg és látni fogjátok önmagatokat gyermekeitekkel kézenfogva táncolni.

Bizony, gyakran vígadtok, anélkül, hogy tudnátok róla.

Jöttek hozzátok mások is, akiknek a hitetek számára tett arany ígéretékért csak gazdagságot, hatalmat és dicsőséget adtatok.

Én kevesebbet adtam még az ígéretnél is és mégis nagylelkűbbek voltatok hozzám.

Az életre való mélyebb szomjúhozást adtatok nékem.

Ugyan kaphat-e nagyobb ajándékot valaki annál, mint ami minden célját szomjas ajkakká és egész életét forrássá változtatja?

És ebben van az én tisztességem és jutalmam,

hogy amikor csak inni megyek a forráshoz, azt látom, hogy az eleven víz maga is szomjúhozik;

és megiszik engem, amíg én őt iszom.

Némelyikőtökről olybá tűnt nékem, hogy büszke és túl félénk ajándékokat elfogadni.

Bizony, én is túl büszke vagyok ahhoz, hogy elfogadjak fizetséget, de nem ajándékot.

És ámbár bogyókat ettem a dombokon, amikor azt akartátok, hogy asztalotoknál üljek,

és a templom oszlopcsarnokában aludtam: amikor pedig ti szívesen födeletek alá fogadtatok volna,

mégis, vajon nem a szerető figyelem, amellyel napjaimat és éjszakáimat kísértétek, tette-e édessé szájamban a falatot és övezte-e látomásokkal álmaimat?

Ezért áldalak benneteket leginkább:

sokat adtok és nem is tudjátok, hogy adtok.

Bizony mondom néktek, kövé válik az a jóság, amelyik tükörben bámulja önmagát,

és az a jótett, amely gyöngéd neveken szólítgatja önmagát, szitkok szülőjévé válik.

Néhányatok tartózkodónak mondott engem és magányomtól megittasultnak,

és azt mondtátok: 'Az erdő fáival társalog ő, de az emberekkel nem. Egyedül üldögél a dombtetőkön és lenéz a városunkra.'

Igaz, hogy felmáztam a dombokra és járkáltam távoli helyeken,

de hogyan láthattalak volna meg benneteket másképpen, hacsak nem a nagy magasságból, vagy a nagy távolságból?

Hogyan is lehetne az ember közel, hacsak nincsen távol?

Mások közületek szóltak hozzám, de nem szavakkal és ezt mondták:

'Idegen, idegen, elérhetetlen magasságok kedvelője, miért lakozol a hegyormok között, ahová a sasok rakják fészkeiket?

Miért keresed az elérhetlent?

Micsoda viharokat akarsz foglyul ejteni hálóddal,

és micsoda különös madarakra vadászol az égbolton?

Jer, légy közülünk való.

Szállj le hozzánk, csillapítsd éhségedet kenyérünkkel és csillapítsd szomjodat borainkkal.'

Ők ezeket lelkük magányában mondták;

de ha magányuk mélyebb lett volna, tudták volna, hogy én csak a ti örömötök és fájdalmatok titkát keresem,

és hogy csak nagyobb énetekre vadásztam, ami az egeket járja.

De a vadász egyúttal a vad is volt;

mert sok-sok nyílom hagyta el íjamat csak azért, hogy saját keblemet keresse.

És a szárnyaló egyúttal a kúszó is volt;

mert amikor szárnyaimat kiterjesztettem a napfényben, árnyékuk a földön teknősbékát mutatott.

És én, a hívő, egyúttal kételkedő is voltam;

mert gyakorta tettem ujjamat saját sebeimbe, hogy jobban tudjak hinni bennetek és jobban megismerhesselek titeket.

És most ezzel a hittel és ezzel a tudással mondom:

nem vagytok bezárva testeitekbe, sem bebörtönözve házaitek és földjeitek közé.

Az, ami vagytok, a hegyek fölött lakozik és együtt kószál a széllel.

Nem olyasmi az, ami a napra kúszik, hogy melegedjék és biztonságára üreget és a sötétségbe,

hanem szabad az, szellem, amely beburkolja a földet és közege az éter.

Ha ezek a szavak homályosak, ne próbáljátok őket megvilágítani.

Homályos és ködös mindennek a kezdete, de nem ilyen a vége,

és én úgy szeretnék élni az emlékezetekben, mint valaminek a kezdete.

Az élet és minden, ami él, a ködben fogantatik és nem a kristályban.

És ki tudja, vajon a kristály nem csupán a köd bomlása-é?

Azt szeretném, ha erre emlékeznétek, amikor énrám emlékeztek:

az, ami a leggyöngébbnek és a legzavarodottabbnak látszik bennetek, az a legerősebb és a leghatározottabb.

Vajon nem a leheletetek emelte-é és keményítette meg csontjaitok szerkezetét?

És vajon nem álom volt-e az, amelynek álmodására immár egyikőtök sem emlékszik, ami felépítette városotokat és megformált mindent; ami benne van?

Ha csak egyszer is megláthatnátok ama lehelet lüktetését, más egyebet nem látnátok meg többé,

és ha csak egyszer is hallhatnátok azon álom suttogását, nem hallanátok meg többé semmi más hangot.

De ti nem láttok és nem hallotok és ez jól van így.

A fátylat, amely szemeteket elhomályosítja, el fogják vonni a kezek, amelyek szőtték,

és az agyagot, amely fületeket betölti, át fogják törni az ujjak, amelyek gyúrták.

És ti látni fogtok

és hallani fogtok.

De mégsem bánjátok majd, hogy megismertétek a vakság állapotát, és azt sem sajnáljátok, hogy süketek voltatok.

Mert azon a napon megismeritek majd a rejtett célt minden dologban,

és úgy fogjátok áldani a sötétséget, amint áldottátok a világosságot.

Miután pedig elmondotta ezeket a dolgokat, körülnézett és látta, hogy hajója kormányosa a kormányrúdnál áll, látta, mint pillant az olykor a dagadó vitorlákra, olykor pedig a meszeségbe.

És így szólt:

– Türelmes, nagyon is türelmes a hajóm kapitánya.

A szél fúj és nyugtalanok a vitorlák;

még az evező is irányítást kér;

de a kapitányom mégis nyugodtan várja, hogy elhallgassak.

És itt ezek a tengerészeim, akik hallották már a nagyobb tenger kórusát is, szintén türelmesen végighallgattak engem.

Most már nem kell tovább várniuk.

Készen vagyok.

A folyó elérte a tengert, s a nagy anya ismét keblére öleli fiát.

Isten hozzád, Orphalese népe.

E napnak vége van.

Úgy záródik be felettünk, mint a vízililiom a maga holnapja felett.

Ami itt adatott nekünk, megtartjuk,

és ha nem volna elegendő, akkor újra össze kell jönnünk és együtt kell nyújtanunk kezünket az adakozó felé.

Ne feledjétek el, hogy visszatérek hozzátok.

Csak egy kis idő kell még és vágyódásom egy másik testtől gyűjt össze magának port és habot.

Csak kis idő kell még, pillanatnyi pihenés a szél szárnyain és egy másik asszony fog hordani engem.

Istenhozzádot mondok néktek és az ifjúságomnak, amelyet véletek töltöttem.

Csak tegnap volt, hogy álmunkban találkoztunk.

Ti daloltatok nékem, s én a vágyódásaitokból tornyot építettem az égbe.

Most azonban az álom elrepült, az álmodásnak vége és nincs már hajnal.

Délidőben járunk, fél-éberségünk teljes napba fordult és el kell válnunk.

Ha az emlékezés szürkületében ismét találkozunk, újra beszélünk majd egymással és ti mélyebb értelmű dalt énekeltek majd nékem.

És ha kezünk találkozik egy új álomban, újra építünk majd tornyokat az égbe.

Ezt mondván, jelt adott a tengerészeknek és azok tüstént felszedték a horgonyt, elszabadították a hajót a kikötőhelyről és elindultak kelet felé.

És kiáltás szállt fel a népből, mintha egy szívből jött volna és felemelkedvén az alkonyatban, messze kihangzott a tengerre, mint a hatalmas harsonaszó.

Csak Almitra hallgatott és bámult a hajó után, amíg csak el nem tűnt az a szürkületben.

És amikor a nép már mind szerteoszlott, ő még mindig ott állt egyedül a tengerparton és szívében e mondásra emlékezett:

‘Csak kis idő kell még, pillanatnyi pihenés a szél szárnyain – és egy másik asszony fog hordani engem.’

Khalil Gibran
A Próféta kertje

Almusztafa, a szeretett és kiválasztott, aki önnön napjának délsideje volt, Tichreen, az emlékezés havában tért vissza a szigetre, ahol e világra jött.

Amikor hajója elérte a kikötőt, ő a hajóorrbán állt, s körülötte a tengerészek. És szívét eltöltötte a hazatérés öröme. Midőn szája szóra nyílt, a tenger szólalt meg szavaival és így beszélt:

– Nézzétek, íme a sziget, ‘hol születtünk! Itt hozott világra a Föld, mint dalt, s mint talányt – az Ég dalát a Föld talányával vegyítve. És mely Ég és Föld közötti hatalom tudná kiteljesíteni a dalt és megfejtetni a talányt, ha megfosztja honvágyától?

Egyel többször hozott vissza a tenger ezekre a partokra. Csak egy hulláma vagyunk a többi között. Kibocsát minket, hogy hirdessük üzenetét, de mint tegyük ezt, hogy szívünk harmóniája ne törjön meg homok és szikla között?

Ezért a tenger, s a tengerjárók törvénye: Ha a szabadságot keresitek, köddé kell válnotok. A forma nélküli mind forma után törekszik, ahogy a számtalan csillagköd is napokká, s holdakká rendeződne; és mi is, akik oly soká kerestünk és immár szilárd alakban térünk meg szigetünkre, újra köddé kell váljunk, hogy tanuljunk a kezdetektől. Mi élhetne felszárnyalva a magasba, ha előtte nem törné meg a szenvedély és a szabadság?

Mindig úton leszünk, olyan partok után kutatva, ahol énekelhetünk és meghallják énekünk. De mi lesz a hullámmal, ami megtörik anélkül, hogy bárki is hallaná? A bennünk munkáló hallhatatlan okozza bánatunkat. És ugyancsak a hallhatatlan formázza lelkünk’ és alakítja végzetünk’.

Akkor egyik tengerésze előlépett és szólt:

– Mester, felszítottad és elmélyítetted vágyunkat e kikötő iránt, és íme itt vagyunk. De te bánatról beszélsz és megtört szívekről.

És ő válaszolt és mondta:

– Nem beszéltem-e nektek a szabadságról és a ködről, mely nagyobb szabadságunk? Igen, megengedem; fájdalmas zarándoklat ez születésem szigetére és úgy érzem magam, mint az áldozat szelleme, ‘ki visszatér, hogy gyilkosa elé térdepeljen.

És egy másik tengerésze is szólt és mondá:

– Nézd a tömeget a rakpart falán. Magányukban megéreztek jöveteled napját s óráját, és vágyakozásukban összegyűltek, otthagynva földjeiket meg szőlőskertjeiket, hogy fogadhasanak.

Almusztafa a távoli tömegre nézett, szívében megérezte vágyukat és hallgatott.

S akkor egy kiáltás szállt fel a tömegből, az emlékezés és a könnyörgő várakozás kiáltása. Ő a tengerészekre pillantott és így szólt:

– Mit is hoztam nekik? Vadász voltam messzi országokban. Erős kézzel bocsátottam célra az arany nyilakat, amiket tőlük kaptam, mégsem ejtettem zsákmányt. Nem mentem a nyilvesszők után. Talán a nap alatt szállnak, földre hullani nem akaró, sebzett sasok szárnyában, vagy olyanok kezébe kerültek, ‘kiknek szükségük van rájuk, hogy kenyérhez és borhoz jussanak.

Nem tudom, mi sors jutott nekik a repülés alatt, de tudom, hogy jelet írtak az égre.

Mégis, rajtam nyugszik a szeretet keze és ti, tengerészek, látó szemeimet e partra

vezettétek, ezért nem maradok néma. Hangosan fogok szólani, ha az évszakok keze megérinti torkomat, és énekelni fogom szavaimat, ha lánggal égnek majd ajkaim.

És mind szívükben meghatódva álltak, amidőn ezeket mondta, és szólt egyikük:

– Mester, taníts meg nekünk mindent! Talán megértjük majd szavaid, hiszen a te véred folyik ereinkben és leheletünkben érződik illatod.

És ő válaszolt és a szél szólt hangjából:

– Azért hoztatok vissza születésem szigetére, hogy tanítótok legyek? Eleddig nem váltam a bölcsesség foglyává. Túl fiatal és túl tapasztalatlan vagyok még, mintsem másról beszélni tudjak, mint magamról és még több mélységre áhítózó bensőmről.

Hadd találja meg az igazságot a kereső a gólyahírben, vagy egy maréknyi agyagföldben. Én csak egy énekes vagyok. Újra meg újra megéneklek majd a Földet és két alvás közt nappal bolyongó, elveszett álmaitokat, míg magam a tengeren merengő maradok.

Ekkor a hajó befutott a kikötőbe és elérte a rakpart falát. Almusztafa születése szigetére lépett és immár újra övéi között állt. Hatalmas kiáltás szállt fel a tömegből és elűzte szívéből a hazatérés magányát. Mindannyian csendben várták szavát, de ő hallgatott, mert elszomorította az emlékezés és így szólt szívében:

– Azt mondtam, énekelni fogok? Nem, csak szóra nyithatom számat, hogy kiszállva rajta az élet hangja a szélbe olvadva örömet és vigasztalást nyújthasson.

És akkor Karíma szólt, akivel gyermekként anyja kertjében játszott:

– Tizenkét éven át elrejtetted orcádat előlünk, tizenkét éve éhezünk és szomjazzuk hangedat.

És ő kimondhatatlan gyengédséggel nézett rá, mert Karíma volt az, ‘ki anyja szemét lefogta, amikor a halál fehér szárnyai átölelték.

És ő válaszolt és mondta:

– Tizenkét éve? Tizenkét évet mondasz, Karíma? Vágyamat nem mértem naptárral, mélységét sem ónnal. A szeretet és főleg a honvágy nem mérik sem az idő múlását, sem annak mélységét.

Vannak pillanatok, melyek az elválás örökkévalóságának tűnnek. De mi más a búcsú, mint az elme kimerültsége, és tán nem is váltunk el egymástól?

Almusztafa a tömegre nézett és mindüket látta: a fiatalokat és az öregeket, az erőseket és a gyengéket, a naptól-szélből barnítottakat csakúgy, mint a sápadtakat. Arcukon a vágy és a kérdés fénye ragyogott.

Egyikük így szólott:

– Mester, reményeinket és vágyainkat keservesen megcsalta az élet. Szívünk bánatos és nem értjük, miért? Könyörögve kérlek, vigasztalj minket és világosítsd meg bánatunk okát.

Szívét átjárta a részvét és mondá:

– Az élet öregebb, mint minden, ami él; a szépség már szárnyalt, mielőtt a szép fogalma megszületett volna a Földön, és az igazság igaz volt már kimondása előtt is. Az élet énekel hallgatásunkban és álmodik, ha szunnyadunk. Még amikor levertek és csüggedtek vagyunk is, az élet bennünk örvendezik. És ha sírunk, az élet mosolyog a napon, és szabad akkor is, ha mi rabláncon vagyunk.

Gyakran sivárnak nevezzük az életet, de csak ha magunk is szomorúak és keserűek vagyunk; és gyakran tartjuk hasztalannak és üresnek, de csak akkor, ha lelkünk vigasztalan

helyeken időz és szívünk elbizakodottsággal teli.

Az élet mély, csodálatos és távoli, és bár látomásaitok még a lába ujját sem érhetik fel, mégis közel van, és ha csak lélegzetetek fuvallata is eléri szívét, ha csak árnyékokot árnya is súrolja orcáját, leghalkabb kívánságotok visszhangja is tavasszá, s össze válik kebelén.

Az élet rejtett és fátylakba öltözött, miként magasabb énekek is elfátyolozott és rejtező. Ám ha az élet beszélni kezd, az összes szelek szavakká válnak, és ha újra megszólal, ajkatok mosolyát és szemetek könnyét is szavakká formázza.

És amikor az élet énekel, meghallják és értik azt a siketeket, és amikor lassan közeleg, látják a vakok, és döbbsent csodálattal követik.

Befejezte beszédét és nagy hallgatás lett úrrá a tömegen; a csendben egy hallhatatlan dal lebegett, csillapítva vágyakozásukat és vigaszt nyújtva a fájdalomban.

Ezzel otthagya őket és elindult az ösvényen a kertje felé; anyja s apja kertje volt az, 'hol szülei felmenőik mellett nyugodtak. Néhányan követni gondolták, amikor látták, hogy egyedül tért meg szülőhelyére és senki sem várta istenhozott-lakomával, e föld népének szokása szerint.

De a hajó kapitánya visszatartotta őket, mondván:

– Hadd menjen egyedül, hisz' úgylis magány a kenyere és kupájában az emlékezés bora az egyetlen ital, 'melyre szomjas.

És a tengerészek visszafogták léptük, mert megértették a kapitány igazát és úgy illett, ahogy mondta. És mindenki, aki a kikötő falán jövetelére várva összegyűlt, megfékezte mozdulni vágyó lábait.

Csak Karíma követte őt kicsinyt, megosztani véle magányát és emlékeit. De ő is hallgatott és csakhamar lefordult saját háza felé, majd a kertben sírni kezdett a mandulafa alatt, bár nem tudta, miért.

Almusztafa anyja és apja kertjébe ért, belépett és betette a kaput maga mögött, hogy senki se követhesse.

És negyven napot és negyven éjszakát maradt egyedül abban a házban és abban a kertben, és senki sem közeledett a kapuhoz, amit becsukott; mindenki tudta, hogy egyedül akar maradni.

És a negyven nap elmúltával Almusztafa kinyitotta a kaput azok előtt, akik belépésre vártak.

És kilenc férfi jött hozzá a kertbe: három tengerész a hajójáról, három templomszolga és három gyermekkori játszótársa. Ezek lettek a tanítványai.

Egy reggel a tanítványok körülötte ültek, míg ő a távolba nézve emlékezett.

Akkor az egyik tanítvány, akit Hafiznak neveztek, azt mondta:

– Mester, beszélj nekünk Orphalese városáról és az országról, 'hol tizenkét évig időztél.

Almusztafa hallgatott, a messzi dombokat nézte és a távoli levegőget, hallgatásba rejtve felindultságát.

Egy idő múltán így szólt:

– Barátaim és útitársaim! Szánandó az a nemzet, 'melynek hite sok van, de vallása nincs.

Szánandó az a nemzet, 'melynek tagjai nem maguk szőtte ruhát hordanak, nem maguk aratta gabona kenyerét eszik, és nem maguk szüretelte szőlő borát isszák.

Szánandó az a nemzet, 'mely hőssé emeli a zsarnokot, és jótévőnek tartja a hódítót.

Szánandó az a nemzet, aki álmában lenéz egy szenvedélyt, 'melynek ébren odaadja magát.

Szánandó az a nemzet, 'mely nem emeli fel szavát még halotti menetében sem, saját

romjain túl mást nem magasztal és nem lázad, mégha nyakát kard és tőke övezi is.

Szánandó az a nemzet, 'melynek államférfiúja róka, filozófusa csaló és művészete az utánzás.

Szánandó az a nemzet, 'mely az új urat trombitaszóval fogadja, de gúnykacajjal búcsúztatja, hogy a még újabbat ismét trombitával köszöntse.

Szánandó az a nemzet, ahol vénségükre elnémulnak a bölcsek, míg az erők még a bölcsőben pihennek.

Szánandó az a nemzet, 'mely széthasadt, és minden része nemzetnek hiszi magát.

És kérlelte egy másik:

– Beszélj nekünk arról, mi munkál szívedben?

Almusztafa reá nézett és mikor megszólalt, hangja egy éneklő csillaghoz volt hasonlatos, s válaszolt:

– Mikor ébren-álmodásokban csendben befelé figyeltek, gondolataitok hópehelyként táncolnak, és fehér némaságba öltöztetik ürességetek hangjait. És mi egyebek lennének ébren-álmaitek, mint szívetek égi fáján rügyező és virágzó felhők? És a gondolatok tán nem szirmok serege, 'mit szívetek szele hord széjjel dombokon s mezőkön?

És ahogy a békét várjátok, 'míg a bennetek lévő forma nélküli alakot ölt, úgy gyülekeznek és oszlanak szét újfent majd a felhők is, amíg a Legszentebb Ujjak a sűrke vágyakat kis kristály-napokká, holdakká és csillagokká gyúrják.

Akkor Sarkis, a félig kételkedő szólt:

– De amikor eljön a tavasz, álmaink és gondolataink hava elolvad majd, s megszűnik létezni.

Ő azt válaszolta, mondván:

– Ha eljön a tavasz, hogy fellelje ligetekben és szőlőlugasokban szunnyadó kedvesét, bizton elolvad a hó, és patakként rohan felkeresni a völgyi folyót, hogy mirtusz és babérfák pohárnoka legyen.

Épp így olvad el majdan szívetek hava is, és titkok az élet folyójába ömlik. A folyó magához öleli és átadja majd titkokat' a határtalan tengernek.

Minden felolvad, átváltozik és dallá lesz, ha eljön a tavasz. Még a csillagok, ezek a széles mezőkre lassan hulló, hatalmas hópehelyek is beleolvadnak az áramló énekbe. És amikor az isteni arc napja a távoli horizonton felkél, mely rideg szimmetria ne válna szívesen folyékony dallammá? És közületek vajon ki habozna, hogysem mirtusz és babérfák pohárnoka legyen?

Csak tegnap még, hogy kint jártatok a messzi tengeren, távol a partoktól s távol magtuktól is. Aztán hátára kapott a szél –az élet lélegzete – fényből szótt fátyollal arcán, keze megragadott és formát adott, hogy emelt fővel nézhessetek a magasba. De a tenger utánatok jött és még mindig bennetek zengi énekét. És bár elfelejtettétek, honnan jöttetek, a tenger makacs anya és örökké hívni fog.

Vándorútjaitokon a hegyekben, vagy sivatagokon át is mindig emlékezni fogtok szívetek hűvös mélységére. Mégha gyakran nem is tudjátok, mi után vágytok; mély és határtalan békéje az. Hogy' is lehetne másként?

Amikor a dombok ligeteiben és a szőlőskertjeiben az eső a leveleken táncol és hull a hó – mint áldás és szövetség – amikor nyájaitokat a völgyi folyóhoz vezetitek, amikor földjeiteken, 'miket a patakok ezüstös szálakkal hálózhatnak be, kertjeitekben, ahol a reggeli harmat tükrözi vissza az eget, és amikor a legelőiteken az esti köd félig elfátyolozza ösvényeteket,

– mindenhol a tenger van veletek, örökségetek tanújaként, szereteteket követelve.

A bennetek lévő hópehely törekszik a tenger felé.

Egy reggelen, mikor a kertben sétáltak, egy asszony jelent meg a kapunál; Karíma volt, akit Almusztafa gyerekkorában testvéreként szeretett. Megállt a kapuban, nem kopogott és nem is kért bebocsátást, csak vágyódva és szomorúan nézett a kertbe befelé.

Almusztafa meglátta a vágyat szemében és sietős léptekkel jött a fali kapuhoz. Kinyitotta előtte, és istenhozottal fogadta, midőn belépett.

Akkor Karíma szólt és mondta:

– Miért vontad vissza magad tőlünk és fosztottál meg minket tekinteted fényétől? Tudd, mind az eltelt évek alatt szerettünk és vágyódva vártuk szerencsés hazatérteket. Az emberek hangosan kiáltva hívnak, és beszélnének veled. Én követükként jöttem, hogy esedezzek: mutasd meg magad a népnek, juttass nekik bölcsességedből, vigasztald meg a tört szíveket, és dőreségünk tanítsd jobbítani.

Ő ránézett és szólt:

– Ne nevezz bölcsnek, hacsak nem mindenkit annak nevezel. Ágon csüngő ifjú gyümölcs vagyok csak, tegnap még virág.

De ne hívj közületek sem senkit dőrének, mert valójában nem vagyunk sem bölcsek, sem bolondok. Az élet fájának zöld levelei vagyunk, és az élet túl van minden bölcsességen – és bizonytalán túl a bolondságon is.

És mondod, visszavonultam volna tőletek? Hát nem tudod, hogy a lélek számára nem létezik más távolság azon kívül, amit a fantázia nem képes bejárni? És amikor a lélek leküzdözi eme távolságot, dallammá válik az belül.

A távolság köztetek és nem szívelt szomszédotok között bizony nagyobb, mint köztetek és heted-hét országokon túli kedvesetek között.

Mert az emlékezet számára nincs messzeség, csak a feledésből támad oly' szakadék, 'mit sem hangotok, sem szemetek nem képes áthidalni.

Az óceánok partjai és a legmagasabb hegycsúcsok között létezik egy titkos ösvény, amit be kell járnotok, mielőtt egyé váltok a Föld fiaival.

Tudásotok és megértésetek között is létezik egy titkos ösvény, amit fel kell fedeznetek, mielőtt egyé váltok az emberrel és önmagatokkal is.

Az adást végző jobb kezetek és az elfogadó bal kezetek között nagy úr tátong, amit csak úgy tudtok csökkenteni, ha mindkét kezetekkel adni is, kapni is készek vagytok. Egészen eltüntetni meg csak akkor vagytok képesek, ha felismeritek, hogy nincs is mit adnotok, sem kapnotok.

Bizony, a legnagyobb távolság álmaitek képei és az ébrenlét között feszül, kívánság és tett között.

És még van egy út, amit be kell járnotok, mielőtt egyé váltok az étellel. De erről most nem beszélek, mert látom, elfárasztott az utazás.

Aztán elment Karímával és kilenc tanítványával a piacra, hogy beszéljen az ott összegyűlt emberekkel, barátaival és szomszédjaival. S az embereknek felragyogott a tekintetük és öröm töltötte el szívüket.

Így beszélt:

– Növekedtek álmodokban, és gazdagabb az életetek, amikor álmodtok. Minden nap adjatok hálát mindazért, amit az éj csendjében kaptatok.

Gyakran nevezitek az éjszakát a pihenés idejének; igazából a keresés és a találás ideje

az.

A nappal a tudás hatalmával ajándékoz meg és kezeteiket az elfogadás művészetére tanítja, mégis az éjszaka az, ami az élet kincseskamrájához vezet benneteket.

A Nap minden élőlényt megtanít a fény utáni vágyakozásra, mégis az éjszaka az, ami mindannyiunkat a csillagokba emel.

Valóban, az éj csendje szövi az erdők fáit és a kertek virágait díszítő menyasszonyi fátylat, aztán tékozló ünnepet ülve készíti el a nászszobát, s ebben a szent csendben fogan meg a holnap az Idő ölében.

Így van ez veletek is, ha kerestek; táplálékot találtok és beteljesedést. És ha a hajnali ébredés ki is oltja az emlékezést, az álmok asztala mindig terítve áll és a nászszoba vár rátok.

Elhallgatott, a tömeg pedig némán várta, hogy folytassa. Aztán újra megszólalt, mondván:

– Szellemekek vagytok, még ha testben mozogtok is; mint az olaj, ‘mely a sötétben ég, lángok vagytok, lámpásokba bezárva.

Ha csupán pusztá test lennétek, hasztalan lenne előttetek állnom és beszélnem – éppúgy beszélhetne halott a halotthoz is. De ez nem így van. Minden, ami bennetek halhatatlan, éjjel s nappal szabad, nem bezárható és nem megbilincselhető, ez a Leghatalmasabb akarat. Ti vagytok a lehelete, hasonló a megfoghatatlan és bezárhatatlan szélhez. És én is az Ő leheletének lehelete vagyok.

E szavak után gyors léptekkel otthagya őket és újra visszatért kertjébe.

Akkor Sarkis, a félig kételkedő szólt és kérdezett:

– És hogy van ez a csúnyasággal, Mester? Sohasem beszélsz róla.

Almusztafa szava korbácsütésként csattanva válaszolt:

– Barátom, számon kérhetné-e valaki a vendégbarátságot rajtad, ha kopogás nélkül megy el házad előtt?

És tarthatna-e valaki süketnek, vagy figyelmetlennek, ha idegen nyelvű beszédét nem érted?

Nem azt nevezed-e csúnyaságnak, amit soha elérni nem próbáltál, és ‘minek lényegét kutatni nem akartad?

Ha létezik is csúnyaság, csak mint csipa a szemünkben és zsír, mely fülünket eltömi.

Barátom, semmit ne nevez csúnyának – a léleknek saját emlékeitől való félelmét kivéve.

És egy napon, mikor a fehér jegenyék árnyékában ültek, így szólt egy tanítvány:

– Mester, félek az időtől; elszáll fölöttünk, elrabolva ifjúságunk és mit ad helyette?

S ő válaszolt:

– Végy egy marék jó földet! Találsz benne magot, vagy piciny hernyót? Ha elég nagy lenne kezed és kitartásod, a mag erdővé nőhetne s hernyód angyalok hadává. Ne feledd, hogy az évek, ‘mik erdővé teszik a magot és angyallá a férget, a *ma* részei, mint mindegyik év.

És mi egyebek az évszakok, mint változó gondolataitok: szívünk ébredése a tavasz, és saját termékenységünk felfedezése a nyár. És nem múltunk-e az ősz, ‘ki a bennünk lévő gyermeknek bölcsődalt énekel? És kérdem tőletek; mi más a tél, mint szunnyadás, a többi évszak álmaival gazdagon?

Mannus, a tudás-éhes tanítvány körülpillantott és a szikamor-fára kapaszkodó virágzó növényre nézve kérdezett:

– Mester! Látod eme parazitát? Mit mondasz róla? Nem sötét pillantású tolvaj é, ‘ki a Nap hű gyermekét a fénytől megrabolja? Kiszívja az erőt az életető nedvből, ami a fák ágán s levelén keresztül folydogál!

És Almusztafa így felelt:

– Barátom, mindahányan paraziták vagyunk. Mi, akik azon fáradozunk, hogy buja életet csiholjunk a rögből, nem érünk többet azoknál, ‘kik e darabka földből élnek, semmit sem tudva róla.

Mondhatná az anya gyermekének: ‘Visszaadlak az erdőnek, ősbibb szülédnek, mert fárasztod szívem és kezem?’

Vagy tán az énekes megfeddné dalát: ‘Térj vissza, ahonnan jöttél, Echo barlangjába, hisz’ zengésed elszívja levegőm?’

És mondaná-e a pásztor juhának: ‘Elfogyott legelőm, ‘hová vihetnélek, hát leváglak s áldozatul adlak?’

Nem, barátom, mindeme kérdések már kimondásuk előtt választ nyertek, ahogy álmaitok is beteljesülnek, mielőtt elalszotok.

Egymásba fonódva élünk egy ősi, időtlen törvény szerint. Élünk hát kölcsönös jóindulatban! Egymást keressük magányunkban és bolyongunk csak, ha nem ülhetünk családi tűzhely mellé.

Barátaim és testvéreim, a ti társatok a messzi országút. Ezek a növények, amik a fára kapaszkodnak, a Föld tejét szívják az éjszaka édes csendjében, míg a Föld békés álmában a Nap emlőjén hízik.

És a Nap, akárcsak te, én és minden élő, ugyanúgy megtisztelve ül a Herceg asztalánál, ‘kinek ajtaja mindenkor nyitva áll és asztala mindég terített.

Mannus, barátom, az élet életből él és minden a Legmagasztosabb végtelen kegyéből ered.

És egy hajnalon, mikor pirkadott, együtt sétáltak mind a kertben s keletnek figyeltek, csendben nézve a felkelő napot.

Egy idő múltán Almusztafa a távolba mutatott és szólt:

– A reggeli nap fénye visszfénye a harmatcseppben nem kevesebb a Napnál magánál, mint ahogy az élet visszfénye lelketekben sem kevesebb, mint az élet maga. A harmatcsepp visszaveri a fényt, mert egy azzal. És ti is visszatükrözitek az életet, mert egyek vagytok vele.

Amikor sötétség vesz körül benneteket, mondjátok azt magatoknak: ‘Ez a sötétség a még meg nem született hajnal; ha most a sötétség szülési fájdalmait szenvedem is, hamar felvirrad pirkadatom, miként a domboké is reggelente.’

És a liliom kelyhében megbúvó harmatcsepp is hasonlatos hozzátok, hiszen a ti lelketek is Isten szívében nyugszik.

Amikor a harmatcsepp azt mondja: ‘Ezerévente egyszer harmatcsepp vagyok’, hát válaszoljátok neki: ‘Nem tudod tán, hogy az évezred minden fénye tükröződik benned?’

Egyik este hatalmas vihar keletkezett. Almusztafa és a tanítványok bementek a házba és hallgatagon letelepedtek a tűz mellé.

Az egyik tanítvány így szólt:

– Egyedül vagyok, Mester, és az órák ujja könyörtelenül kopogtat mellemen.

Almusztafa felemelkedett és középre állva beszélni kezdett, erős szélhez hasonló hangon:

– Egyedül, azt mondod? Hát aztán? Egyedül érkezted, és egyedül fogsz visszamenni is a ködbe.

Ürítsd hát egyedül s csendben kupádat. Az őszi napok más ajkaknak más kupákat adtak, édes és keserű borral töltve, miképp a te kupád is megtöltötték.

Idd ki egyedül kupádat – még ha véred és könnyeid ízét is érzed, és köszönd meg az életnek a szomjúság ajándékát. Mert szomjúság nélkül szíved nem más, mint meddő tengerpart; árapály nélküli s daltalan.

Idd hát egyedül kupádat és ürítsd örömmel.

Emeld magasra, fejed fölé és köszönts mindazok egészségére, ‘kik egyedül isznak.

Régebben kerestem az emberek társaságát, leültem ünnepi asztalukhoz és ittam velük. De boruk sem fejembe nem szállt, sem szívembe nem hatolt, csupán lábaimat nehezítette.

Bölcsességem elapadt, szívem bezáródott. Csak lábaim érezték a bor ködét.

Aztán felhagytam keresni társaságukat, s nem ittam többet asztaluknál.

Ezért mondom neked; még ha az idő ujja melleden könnyörtelenül is kopogtat, miért zavar? A bánat kelyhét csakúgy egyedül kell ürítened, mint az örömét is.

És egy napon, mikor Phardrous, a görög a kertben sétált, lába egy kőbe botlott, s ő felmérgetett. Visszafordult, felemelte a követ és halk hangon sziszegte:

– Halott dolog utamon! – azzal eldobta a követ.

Almusztafa, a szeretett és kiválasztott így szólt:

– Miért nevezed halottnak a követ? Oly’ régen itt vagy a kertben, s mégse tudod, hogy semmi sincs, ami halott? Minden dolog élön izzik a nappal tudásában és az éjszaka fenségességében. Te és a kő egyek vagytok. Csak szívverésetekben van különbség. A te szíved egy kicsit gyorsabban dobog, barátom, nem annyira nyugodt, úgy-e?

A kő ritmusa más, mint szívedé, de én azt mondom: Ha belehallgatsz lelked csendjébe és megméred az ég magasát, egy zenét fogsz hallani; ugyanazt a kőnél s csillagnál egyaránt.

Bár nem érted most még szavaim, légy türelemmel holnapig. Ahogy felmérgetted egy kőre, mert vakságodban megbotlottál benne, úgy korholnád a csillagot is, ha fejed az égig érne. De eljön majd a nap, amikor köveket és csillagokat úgy fogsz gyűjteni, ahogy a gyermek völgyek liliomát. És akkor megtudod majd, hogy minden dolog él és illatos.

És a hét első napján, ‘mikor meghallották a templomi harangok hangját, kérdezte az egyik:

– Mester, itt sokat hallunk Istenről. Mit mondasz róla? Ki ő valójában?

Almusztafa úgy állt meg előttük, mint egy fiatal fa, mely nem fél sem széltől, sem viharától, és így beszélt:

– Képzeljetek el, társaim és barátaim, egy szívet, ‘mely mindőtök szívet tartalmazza, egy szeretetet, ‘mely mindenki szeretetét átöleli, egy szellemet, ‘melyben önmagát bárki szelleme megleli, egy hangot, amiben minden hangotok egyesül, s egy csendet, ‘mi tiéteknél mélyebb, időtlen és örök.

És képzeljetek bensőtökben egy szépséget el, ‘mi minden szépnél elragadóbb, egy kórust, tengerek és erdők énekénél édesebbet, s a Királyt trónon ülve, kinek lábszéke az Orion, s jogarán a Fiastyúk harmatcseppként ragyog.

Eleddig beértétek azzal, hogy élelmet s szállást keressetek, egy ruhát és botot. Mostantól keressétek az Egyetlent, ki nem célja nyilaitoknak, sem elemektől óvó menedék.

S ha szikla-keménynek tűnnek is szavaim, és talánynak, keressétek mégis értelmét, ‘míg megtörik szívetek, és a bölcsesség vezet a Legnagyobb elébe, ‘kit Istennek nevezünk.

Hallgattak mind, megbolydult szívvel. Almusztafát elfogta a részvét, s gyengéden rájuk nézve folytatta:

– Beszéljünk inkább Istenről úgy, mint testvéréről, szomszédáról, az elemről, mi körülvesz, házunkkal s földünkkel egyetemben.

Fantáziátoknak hála a felhőkig emelkedtek, és ezt magasnak tartjátok, átszelitek a végtelen tengert, és távolságnak hiszitek. De én azt mondom nektek: Ha egy magot a földbe dugtok, magasabbra juttok, és ha szomszédotokra köszöntitek a reggel szépségét, nagyobb tengert szeltek át.

Túl gyakran éneklitek Istent, a Végtelent, de valójában nem halljátok a dalt. Hát hallható-e a madarak éneke, vagy a levél hullása, miközben fú a szél? S ne feledjétek, barátaim, hogy a levél is csak akkor dalol, mikor elválasztják az ágtól!

Újra kérlek benneteket: ne vegyétek oly’ könnyen szátokra Istent, aki mindenünk! Inkább arról essék szó, hogy egymást értitek, ember az embert, a másik isteni önvalót.

Mert ki táplálná a fiókát, ha anyja az ég felé szárnyal? És a mezőn melyik kökörösnyerne beteljesedést, ha méhek által nem kelne egybe egy másik kökörösinnel?

Akkor pillantotok csak az égre, ‘kit Istennek neveztek, ‘mikor már elvesztetek gyengébb valótokban. Találjátok meg az utakat magasabb énetekhez; legyetek kevésbé restek és építgessétek az utakat!

Barátaim és tengerészeim, okosabb lenne kevesebb szót ejteni Istenről, akit nem értünk, és többet egymásról, ‘kiket megérthetünk. De egyet mindig tudnotok kell: mi vagyunk Isten lélegzete és kellemes illata. Mi vagyunk Isten a levélben, a virágban és gyakran a gyümölcsben is.

És egy reggel, mikor a Nap már magasan állt, szólt egy tanítvány a gyermekkori játszótársak közül:

– Mester, kopott a ruhám és nincsen másik. Hadd menjek a piacra, hátha találok valami megfelelőt.

Almusztafa a fiatal emberre nézett és szólt:

– Add nekem ruhádat.

A tanítvány engedelmeskedett és mezítelenül állt a déli napfényben.

És szólt Almusztafa, és hangja mint a vágató paripáé:

– Csak a mezítelenek élnek a Napban. Csak az egyszerűek vágatnak a széllel. És csak ki ezerszer elvéti az utat, az találhat haza.

Az angyalok unják a ravaszokat. Épp tegnap volt, hogy egyikük mondta: ‘A poklot a villogóknak fűtjük. Van-e más, mint a tűz, mi a csillogó felszín elhomályosítja és egy dolgot a magjáig felolvaszt?’

Azt mondtam erre: ‘De ‘mikor poklot építettetek, megteremtettétek urát, az ördögöt is.’

‘Nem’, válaszolta az angyal, ‘a poklot az uralja, aki ellenáll a tűznek.’

Bölcs angyal! Ismeri az emberek útjait és azokét is, akik csak félig emberek. A szeráfok egyike ő, ‘kik a prófétákat segítik, ha azokat megkísértik a ravaszok. És semmi kétség; nevet, ha a próféták mosolyognak és sírni is együtt sír velünk.

Barátaim, tengerészeim, csak a mezítelenek élnek a Napban. A legnagyobb tengert csak az járhatja be, aki kormány nélkül teszi. Csak ‘ki az éjszakával együtt sötét, ébred a hajnallal és csak az éri meg a tavaszt, aki gyökerekkel alszik a hólepel alatt.

Ti is gyökerek vagytok, oly egyszerűek, mint a gyökerek és bennetek a Föld bölcsessége. Hallgattok és meg nem született ágaitokban szunnyad a négy szél kórusa.

Sebezhetőek vagytok és forma nélküliek, mégis, ti vagytok hatalmas tölgyek kezdete és égben tükröződő mezők felvázolt mintaképe.

Még egyszer mondom nektek: csak gyökerek vagytok a sötét rög s mozduló ég között. Gyakran láttalak benneteket táncra kelni a fényel, de láttam ijedelmeteket is. Minden gyökér félénk. Oly sokáig elrejtették szívüket, hogy most nem tudnak vele mit is kezdeni.

De eljön majd a május, és Május nyughatatlan szűz; ő lesz majdan a dombok s lapályok anyja.

És akkor egy templomszolga kérlelte őt, szólván:

– Taníts minket, Mester, hogy szavaink – miként tiedé is – a nép dalává és füstölőjévé váljanak.

És Almusztafa válaszolt és mondta:

– Szavaitokon túl kell eljutnotok, de az útnak maradjon nyoma; egy ritmus, egy illat. Ritmus minden szeretőnek és szeretettnek, és illat azoknak, kik a kertben élnének.

Szavaitok mögé kell hatolnotok, az értelmük csúcsáról hulló csillagporig, azt kezetekkel felfognotok, s aztán lefeküdni aludni, mint fehér fióka a fehér fészekben, holnapotokról álmodva, ‘mint álmodnak tavaszról a fehér violák.

Mélyebbre kell jutnotok szavaitoknál. Csermelyek elveszett kútforrását kell keresnetek, rejtett barlanggá kell válnotok, mely önnön mélyéből visszhangzik fojtott hangokat, ‘miket most még nem is hallotok.

Mélyebbre kell jutnotok szavaitoknál, mélyebbre bármi hangnál, a Föld valódi szívéig; s ott egyedül leszte Vele, a Tejúton Vándorlóval.

Kis idő után kérte egy tanítvány:

– Mester, beszélj nekünk a *létezés-ről*! Mit jelent *lenni*?

Almusztafa sokáig nézte szeretettel. Felemelkedett és kissé eltávolodott tőlük, majd visszafordulva szólt:

– Ebben a kertben nyugszik apám és anyám, eltemetve az élők kezétől, s az elmúlt évek szelek szárnyán érkezett magjai is ebben a kertben nyugodnak. Ezerszer feketé itt apám és anyám, ezerszer hordhat a szél is magot, ezer év múltával ti, én s a virágok újra összetalálkozunk itt a kertben, mint ma, és leszünk, életet szeretőn, leszünk kozmoszról álmodón, és leszünk, ‘míg elérjük a Napot.

De ma és most lenni azt jelenti: bölcsnek lenni anélkül, hogy idegenkednének a bolondtól, erősnek lenni, de nem a gyengék rovására, kis gyermekekkel nem apjukként, de játszótársként játszani, ‘ki játékukat megtanulni szeretné.

Egyszerűnek és őszintének lenni agg férfiakkal és asszonyokkal, öreg tölgyek árnyékában ülve velük, még ha ti magatok éltetek tavaszát zsongjátok is.

Azt jelenti: költőt keresni, ha hét folyón túl is él, és békére lenni társaságában, kívánságtalanul, kétségek nélkül és kérdést sem ejtve ajkadon.

Tudni, hogy a szent és a bűnös ikertestvérek, ‘kiknek atyja a Kegyelmes Király, és egyiküket csak egy pillanattal előbbi születése okán köszöntjük koronahercegként.

Követni a szépséget, még ha a szakadék szélére is vezet, és bárha szárnya van, nektek meg nincs, igen; akkor is követni kell, ha már a szakadék felett lebeg, mert ahol nincs szépség, ott semmi sincs.

Kertnek lenni fal nélkül, szőlőlugasnak csősz nélkül, minden arrajárónak nyitott

kincsesháznak.

Becsapva, meglopva, kihasználva, ámítva, félrevezetve, kigúnyolva, sőt mindezek ellenére magasabb Énetek fokáról mosollyal lepillantani és bízni abban, hogy kertetekben eljön a leveleken táncoló tavasz, s majd az ősz is, 'mely szőlőtök fürtjeit megérleli.

Tudni; csak keletnek kell nyitni egy ablakot, hogy soha ne legyetek egyedül, és mindazok, kiket csínytevőnek, tolvajnak és hazugnak neveztek, szükségét szenvedő testvéreitek, és hogy esetleg magatok is ugyanazok vagytok egy nekünk láthatatlan város szent lakóinak szemében.

És most azt mondom néktek, 'kiknek kezei mindazon dolgokat fellelik és formázzák, amik nappali és éjszakai kényelmünkhöz kellene:

Lenni azt jelenti; takácsnak lenni látó ujjakkal, építőmesternek, ki fényt s teret ügyel, parasztnak, aki tudja, hogy minden maggal kincset rejt a földbe, halásznak és vadásznak sajnálattal hal s vad, de még nagyobb szánnal az emberi szükség és éhség iránt.

Mindenek előtt mondom nektek: Oly szívesen látnám, hogy összefogtok egy közös cél érdekében tenni dolgokat, mert csak úgy remélhetitek elérni az egyéni célt is.

Barátaim és útítársaim, bátrak legyetek, nem szerények, nagyvonalúak, nem kicsinyesek, és legyetek végórámig, s végórátokig nagyobb önmagatok.

Elhallgatott. Nagy mélabú szállt a kilencre, szívük elfordult, mert nem értették szavát.

A három tengerész a tengerre vágyott, a templomszolgák vigasz után, 'mit a szentségben lelték, a régi játszótársakat meg vonzotta a piac. Mind süket volt szavaira, a hang visszaszállt hozzá, mint hontalan madár, 'ki oltalmat keres.

Almusztafa távolabb sétált tőlük és se nem szólt, se nem nézett tanítványaira.

Azok beszélgetni kezdtek egymással, és kifogásokat kerestek, hogy búcsúval vágyaik után mehessenek. Végül megfordultak és ment mind útjára. Almusztafa, a szeretett és kiválasztott egyedül maradt.

S amikor leszállt az éj, anyja sírjához ment és leült a sír fölé nőtt cédrus alá. Akkor megjelent az égen a nagy fény árnyéka és az egész kert úgy ragyogott, mint gyönyörű ékszer a Föld kebelén.

Almusztafa belejajdult lelke magányába:

– Nehezen hordozza lelkem érett gyümölcseit. Ki jön, hogy leszedje, s örvendjen neki? Senki sincs, 'ki böjtölt és szíve örvend, hogy böjtjét első gyümölcseim látványa megtöri, s megszabadíthatna bőségemtől?

Lelkemben túlcsoordul az évek bora. Nincs szomjúhozó, 'ki jönne, hogy igyék?

Lám, egy ember állt a keresztútnál és ékszerekkel teli kezét az arrajárók felé nyújtotta. Így kiáltott: 'Könyörüljete rajtam, vegyéte el, 'mit nektek kínálok! Isten nevében, fogadjátok el és nyújtsatok vigaszt!'

De az arrajárók csak rápillantottak és semmit nem vettek el kezéből.

Jobb lett volna, ha koldusként nyújtja kezét, hogy kapjon – egy remegő kéz, mit üresen visszahúz – mint kinyújtott kezek teli gazdagsággal, és senkit nem talál, 'ki elfogadó.

És lám, egy kegyes herceg verte fel selyemsátrát a hegyek és a sivatag között, s kérte szolgálait, raknának tüzet – vándornak, idegennek jelzésül – és kiküldte rabjait az útra, hogy vendéget hozzanak. De a sivatag útjai és ösvényei könyörtelenek, s a szolgák senkit se leltek.

Jobb lett volna a hercegnek, ha senki és semmi ő, ételt és szállást kereső, vagy vándor, 'kinek botja van csak, s egy cserépedénye. Úgy az éj jöttével lelt volna magához hasonlót, senki és semmi költőjét talán, hogy szegénységét éppúgy, mint emlékeit s álmait véle

megossza.

És lám, a nagy király lánya felébredt álmából, felöltötte selyemruháját, rubinnal, gyöngökkel díszítette magát, mósuszt szórt hajára és ámbrába mártotta ujjait. Aztán leszállt toronyszobájából a kertbe, ahol az éjszakai harmat benedvesítette szandálját. Az éj csendjében szerelmet keresett a király leánya a kertben, de apja széles nagy királyságában nem akadt számára szerető.

Jobban járt volna, ha földműves, vagy pásztor lányának születik. Nyáját legeltetne és este apja házába térne, kanyargós utak porával lábán, ruhája ráncaiban szőlőskertek illatával. És ha jönne az éj, s az éjszaka angyala a Föld felett lebegne, a völgyi folyóhoz szökne, várakozó kedveséhez.

Avagy az is jobb lenne, ha apáca volna, kinek szíve tömjéntől dobban és száll a széllel. Szelleme fényét nagyobb fénybe olvasztó gyertyaként együtt fogyna el a többi fohászkozóval, és azokkal, akik szeretnek, s akik szeretettek.

Igen, lenne inkább évek súlyától görnyedt asszony, ki a napon ülve emlékezik mindarra, mit ifjúságától kapott.

Ahogy az éjszaka mind sötétebb lett, úgy vált Almusztafa is egyre borúsabbá. Szelleme olyan volt, mint sötét felhő. Újra felkiáltott:

Nehezen hordozza lelkem érett gyümölcsseit,
Igen, nehéz teher az érett gyümölcs.
Ki jönne, hogy egyék, s jóllakjon velem?
Lelkemben túlcserél az évek bora.
Ki jönne, hogy igyék, s felfrissüljön a sivatag hevében?
Lennék inkább fa, levéltelen s gyümölcs nélküli,
Mert keserűbb a haszontalan bőség kínja,
Mint a terméketlenség fájdalma.
Nagyobb a gazdag szenvedése, akitől elfogadni nem akarnak,
Mint a szegényé, 'kinek semmit se adnak.
Lennék inkább kiszáradt kút, 'mibe a nép köveket dobál;
Könnyebben viselném, mint élő víz forrása mivoltomat,
Ha az arrajárók szomját nem enyhíthetem.
Lennék bár széttaposott nádszál!
Jobb lenne az is, mint ezüsthúrú líraként
Olyan házban lenni, 'hol nincsenek ujjai a háziúrnak
és gyermekei süketek.

Hét nap és hét éjszaka senki sem lépett a kertbe és Almusztafa egyedül maradt emlékeivel s bánatával. Még azok is, akik szeretettel és türelemmel hallgatták szavait, elfordultak tőle, más napok vágyait követve.

Csak Karíma jött, hallgatás övezte fátyolként arcát, kupát és tálat tartott kezében; italt s ételt magánya és éhsége számára. Letette elé, majd ment útjára.

Almusztafa leült a fehér nyárfák alá a kert kapujában és nézte a kinti utat. Kis idő múlván észrevett egy közeledő porfelhőt. A porfelhőből a kilenc tanítvány lépett elő, Karíma vezetésével.

Almusztafa eléjük ment és együtt léptek be a kapun és újra rendben volt minden, mintha csak egy órája mentek volna el.

Bementek a házba és együtt költötték el az egyszerű vacsorát, amit Karíma hozott:

kenyeret, halat s a bor maradékát. Amint a bor is elfogyott, Karíma kérlelte a Mestert, mondván:

– Hadd menjek új borért a városba, hogy megtöltsen kupádat.

Almusztafa távolba vesző tekintettel nézett rá és így szólt:

– Nem, elég ez mostanra.

Ettek, ittak és elteltek. Mikor befejezték, öblös hangon, ami oly mély volt, mint a tenger és Hold keltette dagály, Almusztafa megszólalt:

– Barátaim és útitársaim, el kell ma válnunk egymástól. Sokáig másztuk a meredek hegyeket s birkóztunk viharokkal. Átéltünk éhséget, megízleltünk esküvői lakomát, gyakran voltunk mezítelenek, és viseltünk néha királyi ruhát. Valóban messzire jutottunk, de most elválunk. Ti járhattok ezután is együtt utatokon, nekem egyedül kell mennem tovább.

És bár elválaszthatnak majd tengerek s messzi országok, útitársak maradunk a szent hegyre vezető úton. Mégis, mielőtt a fáradságos útra lépünk, megosztom veletek tallózó szívem aratását:

– Énekelve járjátok az utat, de legyen dalotok rövid, mert csak az ajkatokon fiatalon elhaló dalok élnek soká' az emberek szívében.

Nagy igazságokat kevés szóval szóljatok, csúf igazságra még annyi se jusson. A ragyogó hajú fiatal lánynak mondhatjátok; ő a hajnal lánya, de ha utatokon világtalanra letek, ne nevezzétek az éjszaka fiának.

Hallgassátok a fuvolás játékát, mintha szólna a tavasz, de ha a kritikus és szórszálhasogató beszél, maradjatok némák, mint csontjaitok s oly távol tőlük, mint a képzelet.

Barátaim és útitársaim, útjaitokon találkozni fogtok patás emberekkel; adjátok nekik szárnyaitokat! Szarvat viselőkkel is fogtok találkozni; adjatok nekik babérkoszorút! Enyveskezüekkel is találkoztok majd; adjatok virágszirmot ujjaik közé! A csípős nyelvűnek meg adjatok édes szavakat!

Mindeme embereket s még többet is felleltek majd utatokon; a bénát, 'ki mankóját árulja, vakot, 'ki tükröt kínál, és láttok majd gazdagot koldulni a templomkapunál.

Adjátok a bénának fürgeségeket, látomásaitokat a vaknak, és adjátok a gazdag koldusoknak önmagatokat; ők mind között a legrászorulóbbak, hisz' senki sem nyújtaná alamizsnáért kezét, ha valójában nem lenne szegény, még ha dúskál is földi javakban.

Barátaim és társaim, a bennünket összekötő szeretet nevében kérlek benneteket: Legyetek számtalan, egymást keresztező ösvénnyé a sivatagban, amin oroszlánok, nyulak, farkasok és bárányok járnak.

És emlékezzetek: Nem adni tanítalak benneteket, de elfogadni, nem lemondásra, hanem kiteljesedésre, nem beleegyezésre, inkább megértésre, mosollyal ajkatok körül.

Nem csendet tanítok nektek, hanem egy hangtalan dalt.

Nagyobb önvalótokat oktatom, mely minden embert magába foglal.

Azzal felemelkedett az asztaltól, kiment a kertbe és a ciprusok árnyékában sétált, 'míg lement a nap. A kilenc tanítvány távolabbról követte, szívük nehéz volt, nyelvük szájukba tapadt.

Csak Karíma közeledett hozzá, miután eltakarította a vacsora maradványait, mondván:

– Mester, megengednéd nekem, hogy ennivalót készítek neked holnapra és az útra?

Ő más világot látó szemekkel nézett rá és így válaszolt:

– Testvérem és szeretettem, az idők kezdetétől minden készen áll, étel és ital megvan holnapra, mint ahogy tegnapi és mára is jutott.

Most elmegyek. De ha úgy távozom, hogy egy ki nem mondott igazságot magammal viszek, úgy ez az igazság újra megkeres majd és ösztökél akkor is, ha létezésem elemei már szétszóródtak az örökkévalóság hallgatásában. És vissza fogok jönni hozzátok, hogy olyan hangon szólaljak meg, mely a végtelen hallgatás szívében újjászületett.

S ha van még valami, amit a szépségről nem mondtam el nektek, úgy újra hívni fognak, s nevémen szólítani: ‘Almusztafa’, és én jelt adok majd, hogy tudhassátok: visszajöttem beszélni mindarról, amit elmulasztottam most elmondani, hiszen Isten sem azt nem tűrheti, hogy akár egyetlen embertől is elrejtve maradjon, sem hogy szava emberi szív szakadékában kallódjon el.

Élni fogok a halál után, és dalokat éneklek majd fületekbe azután is,
Hogy a tenger hatalmas hullámai visszavittek a mélybe.
Testetlenül ülök majd asztalotoknál,
És láthatatlan szellemként kísérek földjeitekre.
Veletek ülök majd a tűznél is én, a láthatatlan vendég.
A halál semmin nem változtat, csak a maszkon, mely arcunkat elfedi.
Az erdész erdész marad, a paraszt meg paraszt.
Aki a szélnek dalokat énekelt, a mozduló szféráknak is énekelni fog.

A tanítványok megkövülten álltak és elszorult szívük, mert azt mondta: ‘Most elmegyek’. De senki nem nyújtotta ki kezét, hogy visszatartsa és senki sem követte.

Almusztafa csendben, gyors léptekkel elhagyta anyja kertjét és a következő pillanatban, mint szélrohamtól elragadott levél, már messze járt. A többiek csak egy halvány fényt láttak, amint a levegőbe emelkedett.

A kilenc tanítvány útjára indult, csak az asszony maradt ott a beköszönő alkonyatban és nézett a fény után, míg az a homályban elenyészett. Magányában Almusztafa szavaival viaszta magát:

‘Most elmegyek. De ha úgy távozom, hogy egy ki nem mondott igazságot magammal viszek, úgy ez az igazság újra megkeres majd és ösztökél. És vissza fogok jönni hozzátok.’

És ekkorra beesteledett.

Almusztafa elérte a dombokat. Léptei a ködbe vezették, s most ott állt a sziklák és fehér ciprusok között, messze elrugaskodva minden dologtól, és így beszélt:

– Ó köd, nővérem, fehér lehelet, ki még nem öltöttél formát,
Visszatérek hozzád, mint fehér, hangtalan lehelet,
Mint ki nem mondott szó.
Ó köd, szárnyas köd-nővérem, újra együtt vagyunk
És egyek maradunk az élet másnapjáig;
‘mikor a hajnalpír téged harmatcseppként egy kertbe helyez,
S engem kisdédként egy asszony kebelére.
És akkor emlékezni fogunk.
Ó köd, nővérem, visszatérek,
Saját mélyébe fülelő szív,
Éppúgy a te szíved,
Egy kívánság, lüktető és céltalan, mint a tied,
Egy gondolat, nem összeszedett, mint a tied.
Ó köd, nővérem, anyám elsősülöttje,
Kezem tartja még a zöld magot, ‘mit kértél szerteszőrnöm,

És ajkamon ott a pecsét a dalon, 'mit kértél énekelnem,
Nem hozok neked sem gyümölcsöt, sem visszhangot,
Mert kezem vak volt s ajkam makacs.

Ó köd, nővérem,
Mennyire szerettem a világot, s az is engemet,
Minden mosolyom ajkukat ékesítette,
Könnyeik megtöltötték szememet,
De a hallgatás szakadéka feszült közöttünk,
Amit a világ nem akart csökkenteni,
Sem én áthidalni nem tudtam.

Ó köd, nővérem, halhatatlan köd-nővérem,
Kisgyermekeimnek énekeltem a régi dalokat,
Figyeltek és csodálkozás ült arcukon,
De holnapra tán elfelejtik a dalt.
Nem tudom, merre viszi a szél majd énekem,
És nem is saját dalom volt, csak utat talált szívemhez
És kis ideig ajkamon lakott.

Ó köd, nővérem,
Ha mindez meg is történt, béke van bennem.
Megelégedtem azzal, hogy csak a már megszületetteknek énekeljek,
És bár nem sajátom a dal,
Mégis szívem legbensőbb vágyait meséli el.

Ó köd, nővérem, Ködnővér,
Most egy vagyok veled.
Többé már nem vagyok önmagam.
A falak leomlottak,
Széjjeltörtek a láncok;
Megtérek hozzád, ködként a ködbe,
És együtt lebegünk majd a tenger felett az élet másnapjáig,
'mikor a hajnalpír téged harmatcseppként egy kertbe helyez,
S engem kisedként egy asszony kebelére.